Массо а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера дена ● ЕРА, 24 октябрь, 1974 шу. ● № 128 (5487). ● Мах 2 кап.

> «Даькъала хийла СССР халкъий интернационални цхьоагIон вежарашха дола доттагIали — КПСС ленински къамий политикина карагIдаьнна сийлахь-доккха хIамаI».
>
> (КПСС ЦК ТIаьхьаманашкара).

Узбекистана Коммунистически парте Центральни Комитетага, Узбекски Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумага, Узбекски ССР Министрий Советага

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето деза ди — Узбекски Советски Социалистически Республикен Узбекистана Коммунистически партин хьаь 50 шу дизар дег тIера даькъала дув. Узбекистана болхлой, колхозхой, интеллигенци, берригача къахьегамхой а цар динадеча авангарда — коммунистий а.

Сийлахь-боккха Октябрьски социалистически революци котъалар баьхьан долаш советски пачхьалкхел, бокъонца йола паргIато кхьачай Узбекистана къахьегамхошка, шерра никъ баьннаб царна халкъа хьал хийца йола оьлангаре социальни эргаломаш яра. Хьалха тIехьайнса пачхьа Россера юстара моттиг хинца из вай мехкарча товенниче республикех цаI а хинна дIаяттай тахан.

Советски Iаьдал латтача шерашка доттагIон долча социалистически къамий дезале, эрсий СССР кхычан халкъашка кIаре [illegible] шовшиа болча эвтоон духьа доьшаш йовкъостай а долш. Коммунистически парте кулгалла Iалаьмате боккха гIо баьккхаб Узбекски Советски Социалистически Республико экономически, политически, культурни гIулакхашта дегIаяра даькъе.

Iалаьмате доккхий хIамаш карагIдайнна оьай Узбекистана шиъ ах бIаь шу дузача юбилейга. ХIинзарчар тайпара цхьа заводаш кхо бIаьн эзар фабрикаш а республике болх беш. Уьш чуйоагIаш бIаь соьгIа дахьа да, царна юкъе — машиностроительни, горнометаллургически, дошув доккха, алюмински, химически, текстильни. Промышленносто хьаю еррига продукци цу юкъа 140-за соьгIа дукхагIа хиннай. Сихха, лаьгI ца душ дегIаух юрта боахам. Союзе жеделча «кIайча дошоа» кхаь даькъах ши дакъа соьгIа луш йола вай мохка керттера бонмбе база а Узбекистан. ТIа-тIи дукхагIа доах баьцадаллаш, сом, комсаш, цесташ, харбазеш, шура, дулх, кхийола юртбоахама продукци. Укх тIехьарча шерашка Iалаьмате доккхий балхаш чакхдьаьхад Мецача, Каршински, Сурхан-Шарабадски аренашка хий дигара.

Iалаьмате доккхий хувцамаш хиннад халкъа культурни вахаре. Массеена а йоазув-дешар хоеш йола, хьалхалаттачча Iилма, литература, искусства республика а хинна дIаяттай Узбекистан. КарагIдаьннача доккхийча социальни хIамаех цаI хилар кхаьнах довлара бахараш, тахан республикерча кхалнаха хьинаре дакъа лоац общественни вахаре, керда общество хьеча. ТIа-тIа товжу къахьегамхой материальни хьал-торо, эргадува городий юртийи кул. Массе метте хьалдеш латт куIо цIенош. Мохк алгачул тIехьагIа халкъий доттагIала символ а хинна юха дийнъалар баьха-хоза город — Ташкент.

Узбекистана къахьегамхоша шоашкара доагIаш дола дакъе лаьцад, хIанз а лоац халкъий доттагIал чIоагIдеча, Советски Социалистически Республикий Союза экономикен культурен — мехка а хIара советски республика а хIама тоаддаре низ айбаре чIоагIа лард дегIакхуллача. Цар хьалъохь советски халкъех доахкаш дола башха-дика гIулакхаш, социалистически Даь-мехка ирaза са ца кхоадеш къахьегаш, марксизма-ленинизма идеяшта тешаме шоаш хилар.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом лаьттача бирсача шерашка Узбекистана къонгаши мехкарийи дерригача советски халкъаца цхьаьна турпалаш санна лийтар немецко-фашистски гIараахоех, фронта гIулакхана тыле кхоанахчал долаш къахьийгар, хьаьнкхер социалистически Даьхена шоаш боарам боацаш чIоагIа мутIахьа хилар.

Узбекски ССР карагIдаьнна тIакхаьнна доккхий хIамаш — из да Коммунистически парте чакхйоахача ленински къамий [illegible]

[illegible]

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪИЙ ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

УЗБЕКИСТАНА КОМПАРТЕ ЦК-и УЗБЕКСКИ ССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

Вежарашха йолча республикай дезале сий долеш йоагIаш йолех моттиг дIалоац Советски Узбекистана. Укх деношка республикан къахьегамхоша берригача мехкаца цхьана белгалду Узбекски Советски Социалистически Республика хьахиннцеи Узбекистана Коммунистически парти вIашагIъяллен 50 шу дизар.

Шоай дерриге толамаш, социальни, экономически, духовни вахьара исторически лархIа доагIаш карегIа шеа доьхнараш Узбекски ССР къахьегамхоша дуьз КПСС хьалхъялерча лёнински политикаца, Советий мехка ерригача республикашца вошал тIехь деча новкъосталла. ХIана а хьенсарча партега, цуй Центральни Комитетага, новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюрога дег тIера баркал кхайкадеш цар оалача дешашца ахь цIаьнха а хьаьнах КПСС XXIV съезда исторически решенеш вахаре кхоачашъера гIулакха шоай берриге низ, ягай йоахал дIаяла уж гIертыга.

ЦIейга хоза кийчъаь я Ташкентски искусствай Дворец. 22 октябре укхаза хилар республика хьаьне Узбекистана Компарти вIашагIъяллан 50 шу дизара летаь Узбекистана Компарте Центральни Комитетой Узбекски ССР Лакхехьарча Советой цхьаьнá ъ торжественни заседани.

Зала-чу — Узбекистана Компарте ЦК членаш, республика Лакхехьарча Совета депутаташ, партийни советски организацей кулгалхой, промышленностен юрта боахамен хьалхалаттараш, Iилмани культуран деятелаш, Советски Эскара тIемахой. Укхаза ниттта ба ерригача союзни республикашкера, городашкара — Москвера, Ленинградера, Ивановера баьхка духка хьаьший, ВЛКСМ ЦК-ан Краснознаменни Туркестански тIема округен делегацеш.

ТIоараш а тоххаш тIанйицар торжественни заседане хиннараша новкъостий М. А. Суслов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов. Царца цхьана президиуме бар Узбекски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. М. Матчанов, республика Министрий Совета председатель Н. Д. Худайбердыев, Узбекистана Компарте ЦК бюро членаш, делегацей кулгалхой, цIи хеза производственникаш, общественности вакалаш.

Ишта укхаза ба Болгарера хьаьший а — БКП Хасковски округен болгаро-советски доттагIален дерригхаллгъа комитетен делегацеш.

Торжественни заседание дьайаллар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана Компарте ЦК хьалхарча секретара Ш. Р. Рашидова.

Ленински идей сердалонна, аьлар цо, сийрда даьхкадела вай таханара ди. Цо хьехьаьй СССР халкъий вIашагIлоаккхаргдоацача, гранит санна мергдоацача, ...сана мара доаллув доацача доттагIала сибат.

Мехка [illegible] вIашагIяхета, кхотадала доладенача, вай доккха доттагIала хьедолладеннача лаьттаь сийлахь-боккха Ленин. Вай ишта, цуй ленински Центральни Комитето, Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева тIе. Ленина аскеташна хьежжа хиддана чIоагIду, оахаду, дегIадовлайду Советски Социалистически Республикай халкъий доттагIал.

Цудухьа мукъаба соьа, вай Сийлахь-боккхача Даьхене дехача дерригача халкъашта юкъера доттегIал кхотадараш чIоагIдарал кIаьа ка луш болц барех, советски наьха вахара хьаьна ерриш баьхан долаш, дунеч тIа машара социальни прогресси хилийтар духьа йоакхо ирах дег тIара доагIача доккхача баркала хьалхара дашаш вай партега, цуй Центральни Комитетага ала а из духха ешаш лоархIаш хилар дIакхайкаде а.

Ш. Р. Рашидова дIайха, дег тIара моаршал кхайкадир цIей дезде баьхкача делегацей кулгалхошкех членашкех.

Узбекистана Компарте Центральни Комитета, республика Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цIерагIа Узбекски ССР хьаьна Узбекистана Коммунистически парти вIашагIъяллан 50 шу дизарца дIайха моаршал а кхайкадеш даькъала бейцар Ш. Р. Рашидова торжественни заседание дакъа лоацаш мел барш, республика берриге къахьегамхой.

СССР-ен Узбекски ССР-ен пачхьалкхий гимнаш йийхар.

ЧIоагIа дегаш айденна болаш хорж торжественни заседание дакъа лоацараша сийлош президиуме новкъост Л. И. Брежнев керте а волаш КПСС ленински ЦК Политбюро.

Торжественни маре а долхаш зале чуяль кхо ордена деласта Узбекски ССР байрахи КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Советий, ВЦСПС памятни байракхи.

Гулбеннараша дIайхача моаршалца тIа а лаьцаш заседане къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара нов. М. А. Суслова.

Гулбеннарша безаме тIа а ийца, Узбекски Советски Социалистически Республикан Узбекистана Компартен 50 шу дизарах йола доклад дир КПСС ЦК Политбюро членалла волча кандидата, Узбекистана Компарте ЦК хьалхарча секретара Ш. Р. Рашидова.

Вай боаран боацаш гIаддаха да, аьлар докладчика, республика байракха тIа Ленина цIи ордена Халкъий доттагIала ордена юлле Сийлахь-боккхача Октябра идеяш котъялар хьахьокхаш а вай халкъо ах бIаь шера баь къовсаме къахьегаме никъ ма боагIара белгаабоаккхаш а доле хоаде деза соьгIат хургъяла.

Дика лийтта кер тохалуше доаг гIоадаьннеи тIанийцар вай КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дайта моаршал, республикана соьгIат делараx дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Цар тIа бокхха мах беьб Узбекистана къахьегамхошта социалистически революци котъяккхара, дуненчиа эттара хьалхара духхача къамех латта социалистически пачхьалкхе чIоагIъяра. Даьхе лораяра тIехь лоаттабеча къовсаме карагIдаьннарий, коммунизм хьалъеча цар доахача толамий.

(Кхетталлар 3-ча оагIо тIа).

Юртбоахама балхий дневник

Шоай къахьегама низаш кхашкара балхан тоалле чакхдахараш Сийлахь-боккхача Октябра цIейна баха боагIача тайпара накъъабахараш тIаларзаду республикерча юрта боахама къахьегамхоша.

Укх шера 25 октябрь хьатIакхоачаш хьажкIаш чуйна ертьа республикерча дуккхача боахамашка.

Республика бIарча хьайиначa хьажкIаш чуйнад ийнай 23, 5 эзар гектара тIара. Мадарра аьча, из культура кIаш Сунженски Назрановски шин районе чуцаш латт. Цига ахар а чуйна ьыйнац хьажкIаш кIаш а.

ДекхарегIа яккха лаьрхIача бIаь эзар тоннига меттал республикерча хьажкIаш оеларчана 79,2 эзар тонн аьккхай. ХьажкIаш эггара дукхагIа яькай Шелковски районе кхаллара — 14,3 эзар тонн, Грозненски, Урус-Мартановски районашка — 10 эзар тонн хIана аькхаьяц аьнна, Сунженски районе — 6,5 эзар тонн.

Юкъера лаьрхIача чуйна ялхача кIара гектара тIара 30 центнер ялхай, хIаьта Грозненски, Ачхой-Мартановски, Шалински районий боахамашка — 37 центнер соьгIа.

ХьажкIаш лелалараинкера арменна пунктишка кхаьчай 31 эзар тонн хьажкIаш, халкъбоахама пландгIа лаьрхIача 35 эзар тоннага меттал. ХьажкIаш йохкара план тIехкхоачаьй Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамаш.

Юхейлсача гектараш тIара хьувкъам чуйаш ба Гудермесски районе дуга лелалераш. Республика бIарча хьайиначa цу культура хьувкъам 5029 гектара тIара чуйна баьнай, чуьна биснар 200 гектар хьалал моттиг мара яц. Республикерча дуга лелалераша 20 эзар тонн дуга гудергда аьна тIанйиначa декхарий чотах хьахкъьчар 18,8 эзар тонн а. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 37 центнер ялхай, хIаьта Гудермесски районе — 42,6 центнер.

Халкъбоахама пландгIа наччалхалехьа йохка лаьрхIа хиннача 10 эзар тоннана меттел арменин пунктишка дIакхьачнай, хIаьта кхачнае культура 11 эзар тонн.

Октябра сийна

ДУЛХ ДУКХАГIА ТIАДЕТТАДОЛИЙТА ГОВЗАНЧАШ

1974 шера нIс бетта Iаьсенга юкъера лаьрхIача доалаIешча чуоттадаь доаттадеш этта-ра дукхагIа дулх тIадеттадолийта хьайбаш лелалераш (граммаш доархIаш):

Зайтаев В.	Грозненски района «Гикаловский» ОПХ	850
Тазуркаев Ш.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	767
Албаков У. Б.	Малгобекски района «Аккачуртский» совхоз	695
Кодзоев М. Т.	Назрановски района «40 лет Октября» совхоз	678
Тамбиев М. М.	Малгобекски района «Аккачуртский» совхоз	665
Инуроаев И.	Грозненски района «Гикаловский» ОПХ	640
Абумуслимов Ш. З.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	630
Салуев Н.	Ножай-Юртовски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз	630
Абаев А.	Ножай-Юртовски района Х. Нурадилова цIерагIа колхоз	608

1974 шера нIс бетта Iаьсий дукхагIа хавага а доалаш деннеи бийсаннен юкъера лаьрхIача царна дукхагIа дулх тIадеттадалийта хьайбаш лелалераш (граммаш доархIаш):

Иванова Е. И.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	960
Абумуслимова С.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	945
Албакова Р. А.	Назрановски района «40 лет Октября» совхоз	910
Дербишева Н.	Грозненски района «Ермоловский» совхоз	780
Валиева А.	Грозненски района «Гикаловский» совхоз	762
Аглаухаева А.	Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIа колхоз	760
Адаева З.	Урус-Мартановски района «Горец» совхоз	750
Мартыненко Е. Д.	Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоз	740
Арсанова А.	Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоз	739
Кориндасова З.	Грозненски района «Гикаловский» ОПХ	735
Сайдуаева Д.	Гудермесски района «40 лет Октября» совхоз	714
Пагунова З.	Гудермесски района «Кавказ» колхоз	700
Гулаева Б.	Грозненски района «Гикаловский» ОПХ	690
Цыпланова А. Д.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	680
Махтиходова М.	Гудермесски района «40 лет Октября» колхоз	665
Минникова Г. Г.	Сунженски района «Победа» колхоз	630
Музуева З.	Ножай-Юртовски района Ленина цIерагIа колхоз	620
Бакаева Л.	Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIа колхоз	603
Кадырова З.	Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоз	600

НIс бетта лелаьча яхьа кьча итогаша хьахьекхар. «Коминтерн» яхача шелковской колхозерча Тазуркаев Шадыса деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача Iаьсашта тIаккхетийта дулх 767 граммага дIаккхачийта хилар. Республика эггара дукхагIа лакхбаьб хьоккхам Гикаловски опытно-производственни боахамерча Зайтаев Бехиаа: излано 450 грамм план йолча метте цо хIара сирг Iаьга деннеи бийсаннеи тIеттадайтай 850 грамм.

Доахан чIоагIагIа дорстадеш кхоабача говзанчий яхь дIахо лелаеш я.

Хьалхера моттиг яккхар духьа шитта тIегIертта къовсам лоаттабу Iаьсий лелалераша а.

Республике дьаьнна йоазаш «Лермонтовский» совхозерча цIи хезача Iаьсий лелалеча Арсанова Арубикай цIи? Къахьегаме даькха толамаш бахьан дийнар Ленина орден еннай цунна. Цо лелаеча Iаьсашта укх шера тIаккхетта дулх планага лаьрхIача 490 граммана метта 739 грамм хилар. Из лакха хьокхам ба «Коминтерн» яхача шелковской колхозерча Иванова Ефросинья Абумуслимова Сайзата цул хьалхеьтнай.

Укх шера доккхий декхараш тIалийнад республикерча хьайбаш лелалераша — пачхьалкхага 35 эзар тоннал кIеззигагIа доацаш дулх доахкеш 63 эзар тонн шура йоахеш. Кхы а дукхагIа мулаш даха дезаргда 1975 шера бIаргчача пятилетка аладенш толаме кхоачашъяра. ХIаьта цу гIулакха толам баьга дукхача хьалдоахан лелалерийн Iаьсий лелалерийн балхах тайша хургья.

ЯХЕЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА БАРХIАЛАГIА СЕССИ ХЬАЬЕНАРА ХЬАКЪЕСЬА

Пхезлагiа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета бархIалагIа сесси хьаьела 1974 шера 26 октябре Iуйренна 10 сахьат даьлча КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

Депутаташ дIаязбу 1974 шера 24 октябре Iуйренна 8 сахьат даьлча дено сайренна 7 сахьат даллалца Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме (Комсомольски улица, 112, 4-гIа этаж, № 104, 105 йола цIенош), 1974 шера 25 октябре Iуйренна 8 сахьат даьлча дено КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

Новкъоста М. А. СУСЛОВА къамаьл

Деза новкъостий!

Мукъаба сона еача юбилейна, халкъа доккхача цIейна — Узбекски Советски Социалистически Республикан Узбекистана Коммунистически партен 50 шу дизарца дувзадена Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева цIерагIа шуга — укх торжественни заседане дакъа лоацарашка а шуга гIолла республика коммунисташка а берригача къахьегамхошка а цIенача дег тIера моаршал далеи шо даькъала дувцеI Мукъаба сона шун республика даькъала юваш йийтача моаршала текст дIаела.

Дега боккха сагIам хинна гIадвахав ва со сайна тIаднала сийлахьа гIулакх кхоачашдеи шун торжествашка дакъа лаьцен сайта йиш хиларах.

Ах бIаь шера юбилей масех союзни республико белгалйоакх укх шера. ХIаьта дукха къамий дахача вай социалистически Даьхен хIара республика юбилей — из еррига союзни, дерригача халкъа доархIамера событи я.

Ишта тахан а советски Узбекистана шолатхьъе итт шу дизар шуна цхьана белгалдоакх вай мехка дерригача халкъаша. Укх зале вайна бIаргагу еррига союзни республикай делегацеш. БIаргагуча беле а укхаза ба миллионаш эрсийн украинцаши, белорусаш а казахаш а, гуржийн азербайджанаши, литовцаш а молдаванаш а, латышаш киргизаши, таджикаш а эрмалой а, туркменаши эстонцаши, Советски Союзерча дерригача къамийн народностийн къахьегамхой. Дег тIара дикахет царна вай мехка коммунизм хьалъяра юкъарча гIулакха юкъе доккха дакъа доацача, вежарашха йолча Узбекистана тIехаьнна доккхий толамаш доахаш.

Боккхен сийлахьен никъ ба шун республико хьабенар. Тоьла лоацача исторически хана Iалаьмате йоккхий экономически, социально-политически, культурни эргаломаш яь. Кхоачашхиннад социальни прогресса тIехьарча хьалхалаттача къовсамхой эттара кIоаргагIча уйлашка мара хила йиш йоацаш хинна хIамаш. Узбекски халкъа вахаре хиннача белгала пецовкхаш долча хувцамий бе боагIача тайпара мах бара кхоачам ба тахнара башха-дика бакъдар хьалха хиннарашца нийсдича.

Россе аграрно-бедала дакъа санна лаьрхIай паркзно Средни Азен Казахстани. Моттигерча феодалий оагIоагахьара къахетам боацаш байхаб, боацабаьб къахьегамхой, исламан фанатични гIулакхаш дерашa духовни доал тIадоаттадаьд царна. Укхаза эттара цегазагIа долча тайпара Iазап доаттадаьд самодержаве. Къахьегача даамашка мошал, эпидемеш, боадо яр. Къахьта унзареча, цхьаккха бокъо йоацача хьалтIа бар кхалнах.

Советски наьха хIанзарча йоахала кхыметтел дагахьа хетадала а хала да Узбекистана территоре тIара экономика мел тIехьайнсан мискен яр. Промышленность, бокъонца цу дешa доархIамга даллача, укхаза мадарра аьча йоацаш хиннай. Кхыметтел хьастамаш а ерахьара тIаккхьхьад. Ах пустаричар тайпара массехк предприяте мара шар боах беш. Эсалча цхьа тIа дар боахама керттера дакъа а — дийтта леладелга. Ширча замалахьарча эсалча кечалашца — дахчан нохарцен кетменашеа лелалеш хиннача лаьтто кIезига аьйза йора дехканна ялача къахьегаман хьацарш.

Геттара хьалхагIа дена хьайоагIаш культура я Средни Азен Казахстанен халкъий. ДIаяхача даиад укхаза юкеллсад поэзи художестваш духхе башхализа памятникаш, орнаментальни искусства литература шоай тайпара произведенеш, Цхьабакъда феодализма довлол дегIаахийтаяц халкъий культура. Аьнча кхоачам ба, революцен идалехьарча Узбекистане баьлача нахах 98 процент йоазув-дешар ца довш хинна хилар.

Сийлахь-боккха Октябрьски социалистически революци котъялар баьхан долаш социалистически пачхьалкхел, бокъонца йола паргIато кхьачай, халкъа кхел хийца йола оьлангара социальни эргаломаш яра шерра никъ баьннаб Узбекистана къахьегамхошта, кхьча республикашта а цффна. Пачхьа Россе тIехьайнса хинна юстара моттиг вай мехка чIоагIагIа товенначa республикех цаI а хинна дIаяттай. Советски Iаьдал латтача шерашка доттагIал долча социалистически къамий дезале, эрсийн СССР

(Кхетталлар 2-ча оагIо тIа).

Л. И. БРЕЖНЕВГА Я. АРАФАТА яйта телеграмма

Палестина мукъаякккхара Организацен Исполкома Председатела Арафат Ясира КПСС ЦК Генеральни секретарага Л. И. Брежневга телеграмма яйтай. Цу тIа палестински халкъа цIерагIа дег тIара баркал оал цо Советски Союзан социалистически содружествашеч палестински халкъа цун бакъдолж гIулакха хьаллоацаш хоадам болаш болча позице тIа латтарах.

Молдавски республика столице — Кишиневе шийн бакъдола гIулакх, цуна цхьана къаман кхувр баьхан тха халкъо лоаттабеш бола къовсам даим хоадам болаш хьаллоацаш хургба оаха яхаш Iа дас къамаьл, йоах телеграмма тIа, тха майра къовсам лоаттабеш долча халкъа кер чу кIоарга лер битай.

Тахан хала ди деача хана, къаман фу ховлаш гIертача империализман сионизман доьна из духьала латтача хана Iан сийлахь-боккхача Советски Союза халкъон ше хьаллацар дешлургдац тха халкъа.

(ТАСС).

Доккхий къахьегама толамаш доахаш хьабоагIа «Изолятор» яхача Московски завода болхлойн гIулакхера нахи. Хаьал хьаьла, 30-ча сентябрга, кхоачашъяй цар дикъ шера производственни план, хIаьта цул хьалха — I-ча икие уж кхьачар нийслагIча пятилетка тIехьарча шерага яхача дийрхIача къахьегама оесараенга.

Социалистически яхье хаьхачa толамаша дегаш уроттадаь предприяте коллектив Сийлахь-боккхача Октябра 57-гIа шу дизара сийна къахьегама вахте эттай. Производственникаша дош деннад продукцеи реализаци яра итт бетта план 15-ча октябрга кхоачашъе.

СУРТА ТIА: дикагIбола слесараш-сборщикаш Э. Г. Релюхова (аьрдехьара вар) В. С. Самохин. Цар ханах хьалха кхоачашъйий цхе шера плананаш.

В. Кошевойн сурт. ТАСС фотохроника.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪИЙ ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

УЗБЕКИСТАНА КОМПАРТЕ ЦК-н УЗБЕКСКИ ССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

НОВКЪОСТА М. А. СУСЛОВА КЪАМАЬЛ

(Хьалхадолор. Долалур 1-чу агIо тIе).

кхычеи халкъаша хIара денпен цоьнгахь болуш дуьтуш доьхна йоьхьахь вежарашха новкъостал а деш, Коммунистически парте кулгалца Iалашъяте бовкха тIа баьккхиб Узбекски Советски Социалистически Республико экономически, политически, культурни гIуллакхашта дегIаяра даьккхиб.

Узбекистана Советски Союза кхыйола республикашкахь санна социальни прогресса лаккхалехь кхиар — из ма Коммунистически парте чакхйоаьхача ленински къамий политикан дикалле башха-дика беркат. Тахана гIалахь а кхы кIалкха я даггалуш вай вовзийтина замане, цу дакъе къамашта юкъера юкъмоттиг санна йолча общественни вахара чоалхане сфера, кара гIоьнца сийлахь-дика хIамаш шийн шIерашка дукха дезаденна волча Владимир Ильича Ленина революционни гени.

Марксизм-Энгельсен хIорш ма-дий деза а кхуваьлаш, Ленина кийчаьнна тоIадаьле доаьхкача халкъашта эгара чIогIалла дегалаьттарацен цар уйлашен маьххара йола. Коммунистически парти парте лаьттача болхлой класса тоьнахьа уж кхотадара а вутув баьккха йола вай парте леделча къамий политика программни принципаш. Ленина хьийкал, къамий дош хьадда исторически черкаллеш ледадь къамий хьашташ классови лерда тIа оттаде, уж пролетарски къовсама хьаштий, социализма лаккхерча хьаштий мукъарIа дахийта деза алаш.

Къамий дешах йола ленински теории Коммунистически парте программен Россерча халкъий къамий-кортамукъалек болдин байрахк я хиина дIаьттай. Из болаш царизмана, буржуазиь дерригa Iаьдал помещикашка, феодалашка хилара духьадарча, къаьнарча дунеи дерригача жизашта духьалерча халкъий эгIазлон низ бола тоатол а хиина дIаьттар. Пролетариата классови къовсам тоIадаьь доаьхкача халкъий кортамукъалек къовсамиа кийса цхьана вIашагIтохара йола образец едар вай парте. Классовиц къаьмаи Iазапа, къамашта юкъе довнаш дийхкачек уж хийра а дахка доаттадаьчен къаьнарча дуьнеи духьал а даькхна дIаоттадир Коммунистически парте, болхлой классо керда дуне — цхьан къамо вокханна мел доаттадаь а Iазап тIедоаттадара, цхьа къамаш мел хилке а вокхарел тIех хилара мотт йоацаш дола къахьегамхой цхьоагIон дуне.

Парте, Ленина масе оагIорахьера къоастадаь кийчдаьд пролетариата диктатура хьалашна къамий-пачхьалкхех вийъмоттигех дола дош, хьа я оттаь чакхьаьккхар цхьатарра бокъонаш йолча республикай шоай лоIамерча союза хьасанера бIарча цаI йола дуниала къамий пачхьалкхе дьара идея. Советски Социалистически Республикай Союз ерахь КПСС ленински къамий политика бокъонца котъалдар ялар.

Iалаьмате бокха теоретически политически, доарлIам бIалаш а тIехьадасеча къащашка революции котъалдарца, дегIадахкара тIудакха капиталистически стади юкъе а йита, социализмага даха йоа хиларах йола ленински вывод. Цу выводах хог гIортолга а еш, вай парте даддаьен аррагIaл чакхъьяхай дьалха тоIадаь даьхкача халкъашта сихача темпашца бокъонца хьача къамашта иийса бокъонаш ва хилар дIадаккхара капиталистически боацача наькъагIа дегIадахара ларда тIа социализмагa даккарахь новкъостал дезга маIан а долаш йола политика.

Бокъонца цудухьа партен Советски пачхьалкхеиой къастта уйла тIейодийташ ха С редия Азера къона республикашхьера дегIайоаллара. 1920 шу доладелча юкъе Туркфрента вийна хиначе Ильича В. И. Ленина белгадаьккхад: «Туркестане пачхьалкх Советски Iаьдала маькара баьхало цигарча тоIадаь даьхкача халкъашкиа народносташтен дIакъовха сада йола хьокдаме, культурни социалистически пачхьалхьа хьо хьа вай... Цу тайпара советски Туркестан империализмана Iеделе оттадаь лоадахара халкъаш тIауъза центри гучадаьхара мешал хиина дIаоттаргдью («Правда», 1927 ш., 22 апрель).

Из даьхкар ... къамашта чаидара факт дерригдуьнеи-исторически лоарлIам болаш я. Тахан малхбоалеьа боаргбоена социализма седкъе бо Средна Азе республикашкахь Казахстани.

Узбекистане, Советски Союза еррчгача кхыча республикашка а санна, меллургIоанаш чIоегIъенкай производства коекетващта общественни доалахе хилара ларда тIа латта, болхлой классе колхозни ахархойн, айххача тIа-тIа чIогIлуш йолча цхьоагIон тIа латта, эксплуатацах, социальни къамаен Iазапах мукъабаьнна къахьега беррига вах кхотабалар тIа латта общественно-политически строй. Социалистически обществени юкъамоттиг халкъа юкъара къалъайдир Узбекистана экономикек херрига сибетц довзаргдоаьнача доаьккхаш хьа-

хьахкиц лоор-цхьа Iадоьрге ленинский кхоллама ду щийн, ... инициатива, творчество.

Узбекистана керттера кхолламаш ду низ а хиина дIаьттай болхлой класс. Ала шIаь цу хьалхагIа катахьа наьха фабрично-заводской болхлой боцаш хиинача республике хIаьа цуо миллион гаргга ба уж. Советски Iаьдал лаьIача шерашка уххаре хьатъюй промышленноста йоаь соьгIача дакъе чубоагIаш йола эзари 3-бIаьа соьгIа вокхка предприяти. Хьалъю гооваш, Iаьзн газопроводаш, дIадени каналаш, хьаш самолеташ, тракторш, экскаваторш хIанерчар тайпара йола боалби чуэпа машинаш, чоалхане технологически оборудовани, дукха кхыйола хIамаш.

Укх тIеххьарча пхе шера мехка сийрае бесаш долча металлурге йоккха центр а хиина дIаьттай Узбекистан. ТIа-тIа дукхагIа доах цIаста, хиих, кала дала металлаш, дукхагIа доад дошаш.

Индустри чIогIагIа дегIавр бахьаш долаш йовзаргйоацача йолаш хуриденнай керлара городаш, хьахиинай Ангрен, Чирчик, Алмалык, Навои, Зарафшан, Газли, Кунград, кхыраш санна йола керда промышленни культурни центраш.

Вай мехка турпалча болхлой класса сийдехьа отрядех цаI я Узбекистана болхлой класс. Цуина карагIдуьлача башхадийча хIамаех де а доагIаш доаккал ду республико.

Социализмо оалангара дениз лайцад узбекски ахархочуя хьал, къахьегам, дерригa вахар. Хьалха дакъа доацаш, къелол бокъо ца хиларов тоIабаь баькха дехкилаш лаьттад бокъонйа бола даь, хразе вахар кхолларац а хиина дIаьттаб. Колхозни строй котъаларах социалистически къахьегамхой класс хиинай дехканех. Болхлой классана ийзала цхьоагIо а йолаш цар хьалъю керда общество.

Республика болхлой классо, колхозни ахархоша, беррига къахьегамхоша цхьана дьийгача къих хьахиина хIама санна вайна хьалхашка хьовт эргадаьккха узбекски латта. Хий дехка дукха къалаш хьадар Узбекистане. Хьалъюй Iалаьмате йоккхий водохранилищаш. Знза доаккхаш латта оалаш я ю дIаоттадаьд хьалхa бержт ца луш даьсса дайда миллионаш гектараш латта. ХIана республика довлахь я юрта боахам хий дехиача лаьттий керда тIа латтача кхьанта а капиталистически мехкаш йола башха-дика ирригационно-мелиоративни системаш.

Советски пачхьалкхеио хIанарчуи тайпарча, балха оесарле дехка йолча техника кийчвье юртара къахьегамхо, производстваа гIудакх ие оттадаьд Iилмана керда карагIдаьлараш, колхозашта совхозашта тIа-тIа дукхагIа тел удобрениш химикаташ. Цу дерригача хIамаша йиш хулийт лаьтта леладелгеи хьайбаш леладелгеи дегIаккхуьдача, колхозно-совхозни производства эффективность лаккхъача кердкъаьва толлaмаш даьа.

Республика юрташкара къахьегамхошна доаьхче таьмеc хуппача хана къаьстта белгалъдаха боьам ба ца узбекски боамби лелаберашта карагIдуьла башха-дика хIамаш. Белгала, новкъостий, мел къахьегам, творчески инициатива эшаргьар, хIаьта, аз-м аргдар, шийн гIулакх мел дукха дегIаш хила везаргвар селлара чIогIа дегIаахара: ах-бIаь шу хьалха гIа 200 эзар тонни укх юбилейни шера 5 миллион тонна боамбн-бедал! Из Узбекистана къамбан лелабераштa, беррига къахьегамхошта къахьегаме вераргIдайна тIеадаьшка доккха бIема да!

ДIаьада шовзтта итт шу Узбекистана культурни декхар чIогIагIа дегIайаьа юкъ. Культурни революци бушараргара дIайоладелча республико хIанз итт эзар хIана ца хьалхa общеобразовательни школа, 41 лаккхера доашара заведени, шийн бIаь гаргга Iилман учреждени проектно-конструкторско организаци а. Советски Iаьдала лаьIача шерашка хьалхадевай халкъа боахама тайп-тайпарча доагъой бIаьш эзараш специалисташ, хьехархой, лоьраш, Iилманан болхлой, литературай искусствай зентельно шийна шiee хIамнаш йола пачхьалхашин оьраш.

Къахьегама интеллигенце эгара хьанаргIча тайпара дакъа лоац республикера хIамаш хьакколламашта йола шийна дегIаккхуьлача, Iилман — технически прогресс сихъечъ, духовни рузкъаш ... керда тайпа саг хьалкхаьова. Коммунистически идеяш чулаьца йола узбекски халкъа духовни культура, кьаман кушкъа дегIа а ухаш, литература, живописа, театральни музыкальни искусства дукхача талантливи произведенешка йIаьхиа хиинай. Узбекистане хьаккинай уж произведенеш советски социалистически культура гаьзане юкъейоах, вай дерригача залкъага дIакхоачаш я.

Социализмана карагIдаьнначa доккачIча хIамаех цаI хилар кхалнах лоалара бахарах. Советски Iаьдало маIача сага ийса бокъонаш еннай къоаьсaга. Цхьабакъда царна бокъонца цхьатарра бокъонаш Iалашье, шарача замах юкъе-

йиса айгар оашалш царех дIаяха, уж кердача бытана, культурана, обществана найданча къахьегаме, политически вахаре хьинаре дакъа лацара тIаберойда бераш бар. Из халеи тоалхаиен гIулакх дар, къаьстта а Средни Азе республикашка.

Iалаьмате йоккхий экономически общественни эргалоиаш хилар, парте чIогIа болх бар бахьан долаш бокъонца йола паргIато кхаьчай Узбекистана кхалнахага. Дега гоама йола параидиа тIера Iо а кхесса, деша, болх бе, керда вахар хьалле бахар уж. Масе метте — промышленни юртбоахамен производстве, просвещене я уьахIено лоаречa а, Iилмен культурен, кхуьш йоагIача тIахьенна кхетам луче а общественно-политически вахаре а Узбекистана кхалнаха эгара дьацаргIча тайпара дакъа лоац. Iалаьмате доккхий хIамаш карагIдуьал царна экономикен культуран дегIаккхуьдача. Республика халкъа боахаме болх беча нахах 40 процент соьгIа бараш кхалнах ба. Просвещене болхлоьта юкъе ахмел соьгIа ба уж. хIаьта уьахIено лораяра дакъе — 73 процент.

Кхалнаха хьинаре дакъа лоац пачхьалкхен гIулакхашта доал деча. ИйсаллагIа держача СССР Лаккхехьарча Совета состава юкъе Узбекистанера 27 кхалсаг я. 41 эзар гаргга кхалнах республика Лаккхехьарча Совета, Каракалпакски АССР Лаккхехьарча Совета, моттигерча Советий депутаташ ба.

Вай партен Советски пачхьалкхеиой боккха мах бу кхалнахьа хьанарча, хьалъялча къахьегаца. Республикерча 40 эзар соьгIача кхалсага СССР орденаш медалеш еннай, царех 108 кхалсаго Социалистически Къахьегама Турпала сийлахьа цIи лелаю. Цхьатара бокъонца йолаш паргIатен бола Узбекистана мехкарий коммунизм хьалъерий хьалхарча мугIарашка а латта бола. Сийлен хоастами хилба царна!

Новкъостий!

Ерригача советски республикашка санна Узбекистане хиина Iалаьмате йоккха социально-экономически эргалоиаш карагIъаьлинай вай мехка дерригача халкъаша ленински парте кулгал а деш цхьана къахьегарах. Советски Социалистически Республикай Союзо шийна чулоац хьалха историца хиина кортa мукъача халкъий цхьоагIонн дотагIлени отношенеш. Из доттагIал — социализмана карагIдаьнначa сийлахь-доккхача хIамаех цаI, вай советски общество дIахьалаиашка эхара бокхе низ. Из доттагIал — эгара дикагIа дола де лерIар—коммунизм хьалъяр дуьхьа мехка дерригача къамий къахьегамхошна творчески хIана хьакхолларе кхоачалургбоаца хьаст.

Вежарaхa долча доттагIала бувзамаш шер а денна чIогIа а денна революцеи гражданска тIемен шерашка, мехка индустриализаци, юрта боадама коллективизаци еша культурни революци чакхйоаккхаши. Цу доттагIала бохаргбоаца низ къаьтта гучабаьлар дIабихача тIема шерашка.

ТIамоагIача шера 30 шу дизар вай белгалдергдола адамлен къизагIча моастагIчул — гитлеровски фашизмал вайна котдала мегар Советски Союза дерригача халкъаша цхьана низаш тIадалийтар, Iалаьмате дукхача наха синош дIадалар бахьан долаш. Цо дерригача дуненна дIахьекхар советски строй чIогIал, вай дукхача къамий социалистически пачхьалкхен низ эшалургбоацаш болча.

Дерригача советски халкъане кхьона немецко-фашистски гIаьрадошца турпале тIом а бир фронта лаьгIа тыле цхьаш ца кхобеш цъа а хьийгар Узбекистана къонгашен мехкарашен. Цар тIем тIа гойтача денна боагIаш бола мах баьб партен пачхьалкхенон. Къонакхчаш майрала тойтарах Узбекистанерча 120 эзар соьгIа болча хIамакоьрта СССР орденаш медалаш еннай, хIаьта 280 сага Советски Союза Турпала цIи еннай.

Цу дIахача тIема шерашка Узбекистана къахьегамхоша долаш хIама дир хотадоа сахьт гаргахоачалара. ТIом болалуш республике дIайийсъаьр мехка фронта юхерча районашкара бIаь гаргга йолче йоккхийча промышленни предприятей оборудовани. Болхлоша, инженерашеи техникашеи лоаццача хана болх бе йоалийтар уж, хIаьта массехк кIира даьнча цар фронта продукци елар.

Советски мехка бираьд оалаш дагахоаб тIом болча хана куп республика городашкен кийнашкен ваьдар хьиший баь Советски Союза моастагIчо дIалийцача областашкара бIаьш эзараш дезалаш чуэцар. Тем тIа дай-нанной боабаь дукха бераш шоай къонгаш баь тIа а цIица хьалхедир узбекаша.

ДIабахача тIем тIа советски халкъо гойта сийлахь-доккха денал бIаь шерашка доьргIаш. ДIаяхача замаи турпалеча традицеш тIа хьалхдув наькъа керда новкхаьлаш — башха дика патриоташ, интернационалисташ, коммунизм бахьан долаш чIогIа, къонахчал долаш къувсараш.

Адамаш истори чухь эгара йоазаргIе хиинача тIом тIа дог а дьаьна Советски Союза халкъаша шоай дерригa хьинар тIадерзадир халкъа бохкам сихагIа юхаметтаоттабара, коммунизм къалъяра декхараш кхоачашдара. Уж декхараш сийлахь-доккха хиларо, де дерхIара хьашташа цаIаш хиларо гIо ду вай мехка дерригa къамаши халкъаша кхы а чIогIагIа кхотадалара.

Ленински партена карагIдаьнна доккха хIама да советски наьна тешаш беннеи цар леладеча гIулакхий норма хиина дIаэттаи йола пролетарски интернационализма идеологи йиза котъалар. Цунца ба эшалургбоаца вай низ, хIара советски республика толамаш дакара бола тешаш.

Халкъий интернационализма вошалла хIамч хьахкоаллаш бола низ ба дукха турпале гIулакхаш дара лард. КарагIдаьнача цу хIамай летописа сийлен соьгIа а дийнайо юкъедахаш Узбекистане Мехкашахьа карадераш, ЧоалхацгIара декхар кхоачашдар дисса шераче, хийн вахари доацаш хинача лаьттах дIайяйиа хIама тIайоалаш дола кхаш дар — узбекски халкъо, кхыча советски республикай къахьегамхоша Iалаьмате чIогIа къакъегарах, пачхьалкхено доккха новкъостал дарех хьахиинер да. Узбекех, казахех, таджикех белаж белажах а теха укхаза дакъа лаьцар Российски Федерацерча, Украинерча, Прибалтикерча, кхыча районашкарча болхлошеи специалисташеи. Мехко укхаза ахийтар низ бола техника, гIишлошъю материалаш, оборудовани. Из дарах «Мецача аре» хьалъй ах миллион гаргга гектар майда йола лаккха продуктивни лаьтта даьлу керда бокха райова. ХIанз укхаза укх бIарг мехкоачча даьржа боамбе кхаш, бешанаш, комсий арeнаш, хьалъяй городаши дика Iалашъяь поселкаши, елкай электропередачай линеш, керда хIанзара наькъаш. ХIаьта «Меца аре» яхача цIеро мара дагадохийтац хIанз акза теха хозденна лаьтта хьалха мишта дар.

Вежарха солидарноста, вIашин гIо дара, цхьане гIулакхаш хьашт долаш вож хилара уйлаш СССР халкъий гIулакхех а цIийх а дIайийнай. Из къайга гучадаьлар шуп республика столица мохк айга йохаьеча хана. Из цIаькха хиина хатар шоай трагеди санна тIайийцар беррригача советски наха, хIаьта Ташкента бале — шоай бала санна. Город юхаметтаоттае болабелар беррига мохк. Москвеси Ленинградеи, Киевеси Минскеи, ерригача республикаша Ташкенте бахийтар гIишлоешой, техника, хIаьта доашача хьалхашка гIо дир кхы а доагIа йола город юкъа хьо. Узбекистана ийса оалаш маттахара, мерда Ташкент — из Советски Союза халкъий доттагIала символ.

Вай гаьнагIа дIахьалхашка мел дехх, кхоачашду декхараш доккхагIен чоалханегIен мухул, кхы тIа а айзагIен вIаши дувзаденнагIен хул ерригачa республикай къахьегамхошна тIауьйта низаш. Из ца хиача дага доха а йиш яцар, масала, целинни даькe кхалламаштий кердерзаар. Юкъерча Азен Казахстанен яьсса лакача йоккхача районашка хий доаладар, яштта кхы дукхадараш санна дола доккхийи лоархIамен халкъбоахама декхараш кхоачашдела. Из, новкъостий, Советски Союз бIарчен хIара советски республика къаьсткъаьстан толаме дегIаахара лоархIамеча хьалех цаI, социалистически къамаш дIахо тоадаларен гаргадаххарен ларда я.

Тадан къаьстта ,дета тоац хулаш белгалдаккха безам ба Узбекистана къахьегамхоша Советски Социалистически Республикай Союз дегIайоалаеи а чIогIъечa а юкъе шоаш кара доагIаш дола дакъа хиихьа я кхухьаш а хилар. Советски Iаьдала шерашка республике хьахиинад интернационализма принципаш тIа, лаккхача идейностен коммунизма гIулакха тешаме хиларен, националиста гучаюлийтарна мешар кургбоацачех уйланца хьаккхебаьча наьха цоахал.

Вай йиза бовьо я йолаш доккхаз деш да къамаш дош къоастадеш вай мехка карагIдаьнача белгаларча толамех. Дукха ха я вайцига националиэма экономически социально-политически оалаш дIадаьха. Цунна цхьана вайна дийцаш, Ленина эгара кIоаргагIча мелкобуржуазни предрассудкаше дIалаьрхIа националистически предрассудкаш политически хьакъедьа тоьал кхийна боацача наьха сакхетам чуй психологеше хIанз яхаш хилар. Хьадда долча хьалашка уж предрассудкаш гучоала мел къаман башхалонаш сов чIогIа хьалха яхарца, местичестваца, халкъий дIадахача исторически долчун мах беча хана классови позицеш тIера валарца. Иштта дага кхаба деза, империализма идеологаша, халкъий цхьоагIо мелъе тIерташ, национализм дийнъяларга догдоахаш националистически предрассудкаш хьалкхеерах пайда эца гIерташ хилар.

Цу дерригe а хьагойт дIахо йодача хана а кIаьд ца луш советски патриотизмаи социалистически интернационализман уйланца, мичча тайпара але а национализмацеи шови-

нистически болх бар кхоачашде. дерригa къамаша халкъаша чIогIа лархIара уйланца къахьегамхой хьалкхебанза баргбоацилга. Новкъоста Л. И. Брежнева белгал маьлхара. «Ленина болгалбаьча новкъа мохк дIахо дегIабара дешаш къестадаш, парте боккха аберхIам бу Советски Союза беррига граждашаш интернационализман советски патриотизман уйланца цахаддаш, дерригIа а кIоарга а хьалкхебара гIулакха. Уж ши хIама вайна гу вIашагIкъестаргдоаца цаI долаш. Кхетадеш махаллара уж уйлаш къахьегамхой хьалкхеяю советски вахаро ше, вай дерригача долаш доаьо. Бакъда укхаза хиланза даргац парте, политико-идеологически фронта беррригаш болхлошa кхетa а дош тIауайта ийзаш. Цу достаиера вай боламкоммунизм хьалъяра дакъарча гIулакха боккха лоархIам бола дакъа да!!!

Деза новкъостий!

Шун республика башха дика толамаш дала йиш хиинай Узбекистана Коммунистически парте — КПСС деналерча отрядо хIама хьакхоллаш организаторски Iалаьмате боккха болх барах.

Ах миллион гаргга йола Узбекистана коммунистий парти айкха кхотаенна я парте ленински Центральни Комитета гонахьа. Республикански партийни организаци боккха организаторски болх бу, къахьегамхой хьалкхебу советски патриотизман пролетарски интернационализман уйла йолаш, коммунистически идеалашта доавув доаццаш мутIахьа хилара уйла йолаш. Цо хьахьектар мах кхотабе, боахамия культурен хьалъяра декхараш кхоачашдара моллагIча хьалашка толамаш ахара цар хьинар айла хоьш ие хилар.

Узбекистана коммунистий боккхача беркатеча балхах дувцаш вай чIогIа лоархI Узбекистана Компарте белгалбаьнача деятелий Икрамов Акмала, Ходжаев Файзула, Ахунбабаев Юлдаша, Юсупов Усмана цIераш. Республика къахьегамхой дегашка масса а яхарга социализм котъяккхар духьа, узбекски халкъ тоалуш дегIадарен цуй ираеи дуьха дукха низеш хьаьнарц иштта дIаденнача большевикий-ленинцийй новкъостий В. В. Куйбышева, М. В. Фрунзе, Г. К. Орджоникидзе, Я. Э. Рудзутака цIераш.

Узбекски ССР-а карагIдаьнна тIеххьарча толамаш белгалдоахаш, цIаькъазза я безам боагIа, деза новкъостий, Узбекистана Коммунистически парте сийдолча шовзткъе итт шерашка республика коммунистийн къахьегамхойн чIогIа дег тIара къовбал буаца.

Новкъостий! Вовшта лаьцаь доалаш да дерхIамуьга долх вай. КПСС XXIV съездо къаьстабаьча, ийсаза ленински новкъа. Съезд хиначул тIехьа тIа дIадахача кхаь ах шера чоалхаьа баьхьар парте чакхбоаха чурен арахьерен политико ийсен беркатен хилар. Цу шерашка халкъо къахьегарах коммунизм хьалъеча дерригача лостамашка керда башха дика уйланаш лаьхад. Дегаленад мехка материальни духовни рузкъа Кхи а чIогIеннай советски общества морально-политически цхьоагIо.

Мехко чакхдаьккхаш латт пятилетка дифьагIа шу. Болхлой классо, колхозни ахархоша, советски интеллигенце дег тIера жоп делаш КПСС ЦК-е партега, советски халкъага дашча Кхайкхала. Берригача мехка шерра яьржар; продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш аха лозунг дола социалистически дах. Массехадьа а тоброхо доладо я къахьегамa оасараш сагагIа айдад общественни производства эффективность лакхъяра. Цу дерригех я хьахул дикалар. Укх шера ийс бетта промышленни продукци тIа кхийттад 8.2 процента. Плана соьгIа 5,5 миллиард сома продукци хьаяьй.

ДерригIа чакхйоахаш я парте аграрна политика. Юрта боахама къахьегамхоша деррига кийде тIададахийтад мелка дукхагIа алат. боамби, дулх, шура, баьццаараш, кхыйола продукташ ялара. Хьоттам хьиналуш йоахьад этта хийнадле а Сибаргенн Казахстанен пхьайолче областашка, бIарча мехка хьал дика эттах. Российски Федераце, Украина, кхыча республикай дукхача областаша хIаназе а рапорт деннад пачхьалкхенга злат доххара плана социалистически декхараш кхоачашдарах. Мел шахар долаш да укх шера хлата а кхьйола а культураш аадовз гулъер во хургаш, хIаьта боамбе хьуакъам соахкарчул тIех хургба ала.

Халкъа къахьегамо хьа мел даьр пун хьал-торонта дIадоха. Къахьегамхой хьал-торо айяра хьакъехьа съездо оттаиь йоккха программа ,леррагIа кхоачашьеш я. Бахача наьха реальни доходаш лаккхъ, дегIадоагIа вах чубаха а бытовой а гIирсаш хьаллелга, тоалуш латт советски наьха къахьегамен бахарен хьалаш.

Дерригача советски халкъаца цхьана дегаш айдена къахьегаш ба Узбекистана болхлой, колхозхой интеллигенция. Республика промышленни предприятей болхлоша хIанз... ле а бIаьш миллионаш сома продукци аравайнай планал соьгIа. Хоадамбеи тIатеIаб боамбе хиэрте. ... Тахьа кхоачашдалалша ... оьмара ... а паргIата хьалдаккха вай ... бу. ... пайда ... а ... лабераша шоай декхараш тIа оттаньча пхи миллионни рубелага ... кхаьчa ... ка Iеш тIех а даьгда, аьна. «КъайлагIа» сога хоам баьб укх шера Узбекистано 5 миллион 160 эзар тонни боамбн лургба, аьна. Уж сийдола къахьегама котаволаш йоахараш лакха мах бен бирказ алеш доагIаш ба.

Иштта дика дешаш аьа доагIа гIишлошъерий, транспортен бувзамен болхлой, материальни рузкъаш хьадечa, наха гIулакх деча, наьха быт вIашагIтехьйоахача республика беррригача къахьегама наьха хьалъсагIа.

Дика къахьег республика илманагIиие, школашкен хьехархо, Iилман лохкаро организацешеи конструкторски бюрошкен, творчески союзашкен, культура учреждене шкен, культура хьалъеча дерригача Iоанцьюшка къастарх боккха доархIам бола декхараш. Из къахьегам хадагьa юкъе боссийе а лоархIа богIаш лоархI еийа ду.

Узбекистана къахьегамхой ерригача отрядашa цхьана тIа. ухийтача низех дика беркат доал. ЧIогIа деса тоам я хулаш белгалдоах вай айелагIча пхе шера плана КПСС XXIV съезда Директиваш тIа оттаьча заданеел хьалха доагIаш республика халкъа боахамо керттера доакъош хилар.

Мукъаба сона Узбекистана Компарте ЦК, республика Лаккхехьарча Совета Президиум, Министрий Совет, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, советски боахамен органаш, Узбекски ССР беррига къахьегамхой ну башха дикача толамца дег чура даькъалбуаца!

Дахь дахьначуй итогаш еш, карагIдаьнначa толамий боагIаш бола мах беш, вай цунца цхьана дишолийтаргдац кхоачамбоацараш, ца деш дисараш, промышленноста, юрта боахаме, капитальни гIишлошъяре хьалъеча пайда ца эцаш йиса торонаш хIанз а кIезига ца хилар. Уж кхоачамбоацараш да, новкъостий, шун а, Узбекистане.

ТIехьа тIайоагIача хана вайна хьалхашка латт кхы а доккхагIен бехктоккхамегIен дола декхараш. Вай хIанз нятилетка тIеххьарча, чакхдоалача шера дIатIакхоачаш латт. Цун результатех тийша хургда бIарча хьанйнача ийсалгIча пятилетка план кхоачашьелга меттел, тIехьа тIайоагIача хана, керлача пятилеткай вай деттаргa гIаахара темпаш а. Цудухьа общественни производства, советски боахамен органашкара, вай экономикан кадрашкара, беррригача къахьегамхошкара хьадех цар шоай дешаш кхоачашданза долча дегкхараштa а технически прогресс ма могга сихъяра, къахьегама оасарле лаккхъяра, кхашкара хьувкъам лаккхбара, продукци дикагIа хьадийтара, керда производственни мощностай юкъейоалаесага сихдарен уж карерзаярен, доагор, бедад, металл, ахча средствош кхоа а беш дIаяхийтара керда тIа общественни производства эффективность лаккхъяра а тIадийтар. Болх бе колаиийта еза ерриг а йолаш йола резерваш, хIара коллектива болх дикагIа вIашагIтехьбаккха, хIара болхлочун дисциплина а пачхьалкхен планаш дувцаш гIе йоаццаш кхоачашъяра хьакъехьара цун бехктоккхам а лакхбе беза.

КПСС ЦК чIогIа тешаш я Узбекистана республикански партийни организаце, коммунисташа, комсомольцаша, берригача къахьегамхоша социалистически кхьа байракх кхы а лаккхагIа хьалъайергхиларах, коммунизм хьалъяра ерригача участкашка керда котайоаш йоахаргхиларах, хIамаш карагIдаргхиларах.

Новкъостий!

КПСС XXIV съезд хиначул тIехьагIа дIаьха ха белгалъяьннай араххьарча политике Советски Союза доккхий хIамаш карагIдаларца. Вай парте — интернационалистий — ленински парте тIагIертта а цхьан хIамана тIаберзабаь а дIахкуь социализма дунен системa, дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлой болам, вай хакара дерригa революционни ... дIадоаде а вокхий ...

тIадарех чIогIадареш мукъ, кIаьх ца луш къовсам лоаттабу дерригача дунен тIа машар оттабара тIехьа. Тайп-тайпара социально-политически строй йолча пачхьалкхашта юкъерча гIулакхий ларда хилара тарра тIа-тIа дукхагIа тIадаш я машаре цхьана вахара ленински принцип.

ХIама ца эшшаш 30 шу да вай социалистически Дахье мавраша яха. ГIаьххача хаваре машар оттабара перспективаш кхи а дикагIа хулаш латт. Из дунен тIарча низий кердача юкъамоттиге хьахинар да: социализма низ, машар, халкъий кортамукъале лораяра тIехьара, империализмо лехараштa духьалара цуй политика котъалар да.

Вай арахьарча политика инициативаш тIеерзаь я дунен халкъашта юкъера цхоалкам мелбара процесс юхатохалургйоацаш хилийтара. Вай гIерт Советски Союзо Францеца, США-ца, ФРГ-ца, кхыча капиталистически мехкашца леладеча гIулакхашка белгалъяьха позитивни тенденцеш, европейски континенте оттаьш латта керда дика климат дIахо а дегIайоалаеи вIайоерзиаш.

Вай мехк чIогIагIена машаре азиатски континенте кхерамзле хилийтара лаьххача тIехьа латт. Советски Союзо оттаьв Азе коллективни кхерамзле хилара идея тIа-тIа дукхагIа хьаллоац общественность дукххача наха. Азера дунен халкъашта юкъера гIуллакхаш чоалхане дале а, цу идейс шийна ник боакх, хIана аьлча цу континенте халкъий хьашташа, уж машаре вIаши гIулакхаш леладелгеи деза хиларо ца вахара я ца.

Кхетадеш ма дий, вай ца дола гIертаца кхолкам мелбара процесс юхасоцае, дуне «шийла тIом» лаьттача замана юхатIадига безам хургбола, халкъашта юкъе тешам отура новкъарло е. милитаристски антикоммунистически идейй дохьажаца цар санкетам толхабе, дунен халкъашта юкъерча вахара эра дешаш машаре къоастадара духьало е гIерта низаш.

Империалистически буржуазе хьаьрдаьннача гIозарашта тIехьалатт маоисташ а, тIа-тIа айхагIа хьерч уж реакционни низашца. Советски Союзацеи кхыча социалистически мехкашеи «чIогIа курс» лелаяра тIатеттy уж, милитаристски блокаш йолаш хилийтара, гера хьаделга сихдаро тIахьех. Маоистски лидерий политика социализмана, машара, прогресса духьалъерзаль я. Из чIогIа дуьгIа а китайски халкъа хьашташта. Цудухьа вай чIогIа тешаш да маоистий политика перспектива йоацаш хиларах, Китай —халкъо, гайна-гонза, шийн мехка кулгалхой социалистически мехкашца доттагIал леладара политикана тIаберзаберхиларах, машара тIехьа доаттабеча къовсаме шийн дакъа лоацаргхиларах.

Дунен аре СССР позицеш чIогIъеча доагIаш дола дакъа лоац вай ерригача республикаша, Хьинаре дакъа лоац Узбекски ССР-о дунен халкъашта юкъе вIашагI леладеча гIулакхашта а доалахьарча мехкашцара доттагIала бувзамаш дегIадоаладеча а юкъе. Азен Африкан мехкий общественноста виндаш лоархIаме вIашагIбетталуча центрех цаI я Узбекистан. Укхаза хул писателий, Iилмахой, лорий, хьехархой конференцеш семинараш дунен халкъашта юкъера фестивалеш. ВIалла дукха ха йоацаш Самарканде бокхача толамца чакхъьялар Азе машаре кхерамзлен хилийтара тIехьарча къовсама детаьь дунен халкъашта юкъера конференци.

Новкъостий! ХIанзарча стаие тIа-тIа дикагIа гуш да империализмо исторически перспектива йоацилгa. Из ... вай ... парте XXIV съездо ... вахаро ... Капиталистически ... кIоаргдаь ... мехкий вахара деррига ... чу а оаш ... на ... жоп ... социализм ... капиталистически ... Цун экономически кризиси валютни кегари болаш я. Дунен тIом чакхбаьннача тIехьа тIа шIаккха а ца хиннача тайпара лаккхеинад товарий махьаш, налогаш, квартирех луш дар. Лаккху бе болх ца хилар, къахьегамхой вахара ерригa халонаш, кхоанарча денах дог тийша боацаш уж хилар. Нохьш латт пачхьалкхен-монополистически хьисапе хIама айисдара система.

Тахан капитала дерригa дуне эгара классови тIемаша, монополей позицешта къахьегамхой дукхагIа чIагIерт. ТIа-тIа дукхагIа бaрж забастовкай болам. Укх тIеххьарча шиъ шера забастовкашта юкъе! дакъа лаьцад хинаи 225 миллион саг. уж дуа хьалха дIалаккача шера хиинарел цхьан ... гаргга дукхагIа. Холуш лаккху къахьегамхой классови сакхетама боарем. Цар дIалехараш тIа-тIа дукхагIа духьаллест капиталистически обществе шийн лардаьа. Лаккху цхьоагIонца бола къахьегамхой безам. Цхьадолча мехкашка дикага чIогIлу коммунистически партей дерригача эрдадьарча низий позицеш. ЧIогIа хIама етт империализмана къамий-кортамукъален болам.

Империалистически буржуазе эгара реакционнигIа долча гIоарараша вIашдухьаленашта, кIоаргIаьш йолча кризиса кIалхара довлилге лех дунен халкъашта юкъерча эрена авантюраш ярца, социальни къамани хьакъехьа мукъадовлара тIехьа халкъаша лоаттабу къовсам низагIа юхасоцаба гIертарца. Масала, Чиле дунен халкъашта юкъерча империализма новкъосталца фашистски хунтана мегар Халкъа цхьоагIон правительство дIаяккха, демократически уйла йола наха бойбе, низаш де. Бакъда вай чIогIа тешаш да реакцо Iаьржача низашта истори юхакъовзаде могарг ца хиларах. Дунен революционни процесс юхасоцалургйолаш яц! Из цIаькха а бакъду Португалеи Грецеи реакце а фашизма а низел прогрессивни низаш котдаларо. Марксизма-ленинизма идеяш, социализман коммунизман идеяш шеко йоацаш котъаргья дерригача дунен тIа!

* * *

Деза доттагIий! Узбекски Советски Социалистически Республика байракхa тIа Ленина ши орден халкъий ДоттагIала орден я. МоллагIча а дешаш ца оалачул хоагIа дуви цар коммунизм котъаккхара тIехь дерригача советски халкъаша лоаттабеча къовсама юкъерча гIулакха юкъе Узбекистана лоаца доагIаш дола дакъа.

Сона дега бокхa лоIам бен да кхо ордея йолча Узбекистана цун 50 шу дизарца дуввеленно йиъагIа орден — Октябрьски революце орден шийн хилар шуга дIалайтар.

Мукъаба сона цунца дуввелена тIаьйца СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ Iоеша.

(Заседане дакъа лоацаш хинначарна дIаьдаь тIегIараш а дотташ новкъоста М. А. Суслова Iоаьйшар Узбекски ССР Октябрьски революце орден яларах дола СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ, республика байракха тIа орден дIа а еллар).

Деза новкъостий!

Вай парте Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерагIа доккха а доагIаш а соьгIат далараде дег чура чIогIа даькъала буац аз торжественни собранена дакъалоацарашa, Узбекистана болхлой класс, колхозни ахархой, интеллигенци, беррига къахьегамхой.

Яхийла Узбекски Советски Социалистически Республика!

Яхийла Узбекистана Коммунистически партий!

Яха а яхийла, чIогIа а лойла Советски Социалистически Республикий Союз!

Яхийла советски халкъ бIобеина коммунизма котталла дуьгуш йолу Советски Союза Коммунистически партий!

(М. А. Суслова доклада терахь тIаьхьийтахь ма а дерриг тIегIорам дотталла, хьиала а дахкар).

Краснодарски край. Красно армейская станица — Кубала дуга дIадувча боккхагIйолча района центр.

Е. ШУЛЕПОВА сурт. ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 24 октябрь, 1974 шу.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪИЙ ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

[illegible].

Узбекистана Компарте Центральни Комитета, Узбекски ССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан ц1ерахь, республика коммунистийн беррига[illegible] ц1ерах Ш. Р. Рашидова ч1аг1йира барт, аьлла КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета дар дег чура [illegible], Узбекистана караг1даьккхарий боккха хаж барах, дикадаь хилар доьхна [illegible].

Коммунистически парти ч1ог1а дукха езаш йуйша доабуз доладеш муг1ахьа болашца болча вай республика къахьегамхоше торжественни ч1оаг1о ю, аьлар докладчико, т1ехьа т1айоаг1ача хана а шоай дукха езача партина шеко йоцушеш тешаме хургхилара, массаза а масса долча х1амах т1ехь а цун чухьерен аралхьерен политика хьаллоацаргхилара, цхьан муг1арг1а партерен тешаме лекхнец, коммунизм бахьан х1ьал ца луш къоьсаш лоаттабер Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун ленински Центральни Комитетан т1ехьа г1оргхилара.

Юбилейни торжествий лениниа Узбекистана къахьегамхой ч1оаг1а раьза хилла хьай республикас бальча наькъага. Тахан вай йиза бокъо а йолаш ала йиш я х1ензарча Узбекистана тамаше дихача вахаре кхоачашхилнад узбекски халкъа дукхача ноаххалашта дикаг1доала дагатаьттараш этара дукхаг1а дийзарашa, аьнна.

Кардачуйга, боккхала йолча кортамукъалга, вайзаро ваьхарга бола, наьъ хьахьекхар вай халкъега сийлахь-йоккхача Ленинан ленински партех. Духхьал Октябрьски социалистически революци котъяларн Коммунистически парте ленински идеш котъялари бахьан доллаш йиш алар вайга дерригацен-исторически лоархl1ам боле х1амаш кераг1доала.

Суверени социалистически республика хьаярцен из шин ло1аме ССР Союза юкъеяхарцен, белгалдаьккхар Ш. Р. Рашидова, узбекски халкъ къам юкацердадалара ноккъа даьлар, историческа творчества шерача новкъа дьалар. Д1адихача ах б1аьшера б1аьшерашки т1еккъалиса лаьттачара х1ачарче цивилизаце лакхаленашка кхоачаш геттара боккха г1а баьккхар цо, д1аяхача хана зайраш шерашка а кхоачерг доннача общественни дег1аехара лакхаленашка кхаьчар.

Х1аьара Узбекистан — да тоалуш йола социалистически республика я, дукхача доккхий заводаш, фабрикаш хьаелла шоай индустри, г1ад1ийтача ч1оаг1а дег1абенача, техническа 1алашбеьча юрта бохама, вай хьарча х1ама, къаьгга лоатташ самобытни культура йолаш я.

Республика нахаера индустриальни потенциал д1адихкача йиш йолаш эр республикаш хилалехьа хьатагулч. Д1адихача 60 шера промышленни производства бохам 144-зза алкхайоьнад. Х1ана республика шоашта ца доаца х1ама я — кхачаш такки-тайпара продукташкаре тканешкарен, барзкъагарец хога г1ирсагарен механизмагарен трактарех, к1офтген электроэнергерен, болатагеи 1ахрмача металлей прокатагеи, дашагеи доашогеи, минеральни удобренешкей боамби чуэпача йиз болча машинашкеи, тракторашкеи сеялкашкеи, текстильни электротехнически оборудованега, насосашкеи г1ишлош еча техникагеи, самолеташкеи чойлаьерча электрони аппаратурагеи кхачалаца.

Узбекистана индустри сиха дег1айоаг1а ийслаг1ча пятилетка я. Планови заданеел хьалха юхь из.

Д1адихача ах б1аь шера республика арецашка хьалшинад кулгаша хьадаьфордаши хиши, хьалхьай уникальни гидротехнически сооруженеш, лекхад эзараш километраш д1аьха дола машинаш къаши автомобильни магистралеши. Советски Узбекистана керта т1а хьахиннай 50 сог1а керда город. Эрга а яьлнай, тоа а эшнай юртара нах баха моттигаш.

Г1аллбуташ йола хуьцамаш хиннад, аьлар х1ало докладчико, юрта бохамс. Республикас хьакхиннай йоккхий ч1оаг1а механизированни йола колхоаши совхоаши. Шерагара-шерага ч1оаг1лу хьар экономика, дукхаг1а йоаихх юрбохама продукци, тоалу кхаьшкарчеи фермашкарчеи къахьегамхой вахарa хьал.

Узбекистан мехка керттера боамбе база я. Цунца цхьана ло лаьттацарен хьайбайн дукха продуктош а йоах.

Къаьстта белгалдаьнна х1амаш-корлей1аьнинад юрта бохаме укх т1еххьарча итт шера, КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум шийнчура т1ехьаг1а, ч1оаг1а дег1аенай лаьтташта еш йола ирригаци мелиораци, юрта бохама производства химизаци комплексни механизаци.

Дика толамаш даьхад боамби кхебелга дег1адоваладеш. Узбекистана лаьтта лелаерашек беррига къахьегамхошех ч1оаг1а лорабу вежарашка йолча советски республикайн социалистически мехкийн халкъешта хьалдаьккхарча шоай интернациональни дехкара, тешам, цхьаддеш дукхаг1а бохамби. Т1еххьарча итт шера из юкъера лаьрх1ача гулбай 43 миллион тонни гарта.

Тахан Узбекистана Даьхенна рапорт лу боамби кийчбара йоалкъбохама д1ан хилачаьг1ах. Пачхьалкхена хармине лоттуеннай 4560 эзар тонни боккха дика бедал. К1езига лелош диса боамби кийчбара республикайнски сводка д1ал хьокъаш цкъ дагаробьяла цифра: 5.000 тонн д1ахозе!

Укх шера ийнахха а да хилача тайпара сиха боамбe хьа а гулбаьб хийч а баьб. Дийкахьа 188 эзар тоннага кхоачаш д1ахту(?) укх шера планах ийъ процент хул. Тхьай иит шу хьалха еррига сезонаг1а республико гулбеш хиннар массед х1ана бац аьнна боамби ба из. Селла сиха боамбе гулбеча хоадамбеш яр боамби чуэпа техника.

Тха халкъа тамашийна беркат дьаьнад культурни революцех. Октябрал хьалха дешеш яздеш хоаш хинна нах крес бахеча берригнех 3,6 процент мара бацар. Советски хана Узбекистанах берригаш а дийна бола республика хиннай. Халкъа дешар дег1адара лакхача боарамо 1ала-ппар балха деррига доакъошка лакха квалификаци йола специалистий кадраш кийчъенга. Х1ана халкъа бохама берригача болхлоех 70 процент х1ана бац яьна бола нах лакхера а юкъера а (йизза а йизза йоаца а) специальни образовани йолаш ба. Республике болх беш я 1илмий академи, 190 гартта 1илма учреждени. Дукха х1ама доьл хьалха вай крес н1алха а йоацаш хинна культура учреждений сеть дег1айоьлаеча.

Социализмана караг1даьна доккха х1ама хьаьр Малхбоален кхалсаг кортамукъа икхар, производственни общественно-политически балха юкъе из оаьр. Советски хана вай кхалнах баьннаб творчески х1ема кхоллача шерачи новкъа, керда вахар хьиннаре хьалдераш хиннаб парех.

Социалистически хувцамаша наьъа мировоззрене оалаш т1ара хувцамаш даьл. Тха наьъа уйлаш хьалйизай советски патриотизма, социалистически интернационализмаи къамах юкъараш советски доьнхало, доттаг1алеш вошалой.

Экономикеи культурен сиха дег1арo н1аькха а ца хиначе тайпара лакхдаьд халкъа вахара хьал. Узбекистана къахьегамхоша, берригача мехка бараша санна, пайда эц социализма беркатах, ира далеши дика хьал долашш бах.

Советски халкъий вежарашха йолча дезале толлеmай Узбекски ССР-а чу1оаг1а социалистически Каракалпакистан а. Хьалха мехка этара т1ехьайнса хинначи цу йистех хиннай къаьгта, шин самобытни культура йолча аграрно-индустриальни автономни республика.

Х1оаьта вай республикаш кераг1 але лаьхнар, тахан из й1аьхий хилар хьаьнначад, а т1ара хьаьха халкъа 1ьал — этара дезаг1а доал сийлахьйоккха ленински парти бахьан долаш.

Советски Узбекистана караг1даьккхарий — из КПСС ленински къаман политика вахаре дерраг1а чакхъйхарах хьахиннар, белгалдир докладчико. Из социалистически интернационализма байракха к1ал сийлахь-йоккха советски вошал а хинна кхоталенача СССР дерригача халкъаша цхьана хьахигача къах, хьана лелаадаьна вежарашха долча г1уллакхех н1аши даьча г1оьхали хьахиннар да.

Узбекистана къахьегамхоша даим дагакхоабергда ленински партий, цун Центральни Комитета, Советски правительствана, КПСС ЦК Генеральни секретарa Леонид Ильич Брежнева, шийна дерригача вежарашха долча халкъашта камаьршо новкъостал дараш доттаг1алейца хьалладцарах дег т1ара оалаш доьха баркал.

Советски халкъий доттаг1ал, цар массе а оаг1онгахьара цхьана леладу г1улакххаши вежарашха н1ами дещ дола новкъостали гучадулa х1ара дерна, массадоача х1амашца. Цо гаргаоо вай халкъашо, цхьа дозал хилара уйлаш ч1оаг1лу уж, х1ара халкъе а вай еррига дукхача къамий пачхьалкхен а шизаш б1аьза санаьах, деррига социалистически къамаш, вай еррига сийлахьйоккха Даьхе тоалуш дег1аера бола тешам ба.

СССР халкъий доттаг1ал, ц1енен дег т1арен дола доттаг1ал, воаллаз санна ч1оаг1а, хьастара буххьйола хий санна ц1ена, малх ше санна д1айхен сийден дола доттаг1ал вай лора а даьд лора а дерг да, хьара маьлера х1ама, б1арга са санна!

Вай республикана цхьана хьал а кхийнай дег1а а кхай Узбекистана Коммунистически парти. Шин ах б1аь шера юбилейга из кхаьчай клейни кхийнех ч1оаг1ъеннек, политически организаторски балха йоккха опыт йоаьь, КПСС ленински ЦК-ро товаьхе болаш сийна кхотаяца. Из йоккхаг1а а кхийкай организационно ч1оаг1 а [illegible].

Шe ах б1аь шера хьабеначa берригача наькъа т1а ло сийлехха кхоачашдо сийлахьйоккхача Ленина парте доккхалерча отрада роль, ч1оаг1а лелабу марксизмана-ленинизмана, социалистически интернационализма принципашта мут1ахьа хилара тешам. Из массазa а хила а хиннай а я а лоx в1ашаг1тоъха дешал доаш, коммунизм бахьан долаш къемели лоаттабе цар дегаш урзуттадер.

Тахан, караг1даьккхарий итоге еш, вай дика йиталу вай бохк д1ахиг тоабе болаш бoлта. Кийчъа бохама деррига доакъошка х1ама а йолаш я пайда эцаза дукха торонаш. Узбекистана партийни организаци шин дехкар гу резервех сихаг1а пайда эцар, экономика эффективность лакхъяр, республика х1ана хьаду ницаш сихаг1а дег1адоаг1алга 1алашдар. Из декхар кхоачашдара т1адерзадергда цо шин кадрай, беррига коммунистий, беррига къахьегамхой низаш.

Листевоалаш Ш. Р. Рашидова Узбекистана коммунистийн берригача къахьегамхой ц1ерагIа КПСС ленински Центральни Комитетан Советски правительствана тешаш белар парте да оттадьр толама чакхдаккхара республика къахьегамхоша низ хьиларх кхоьерикоацилгах, социалистически Даьхена хьалхашкара шоай патриотически интернациональни декхар д1ахо йолача хара а сийлеица кхойчашдергхиларах.

Новкъоста Ш. Р. Рашидова доклад цкъа санна дукхаза а т1оараш детташ юкъаг1ьаькхар.

Сийлолча шарaца Узбекски ССР къахьегамхошка дег т1ара моарпаьл домар делегацей кулгалхоша: РСФСР — Российски Федерации Лакхехьарча Совета Президиума председателя М. А. Ясвова, Москван — КПСС Московски горкома шоллаг1ча секретара Л. И. Гренова, Ленинграда — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, парте обкома хьалхарча секретара Г. В. Романова, Ивановски областен город Ивановос — парте обкома хьалхарча секретара В. Г. Клюева, Украински ССР — республика Лаккхехьарча Совета Президиума председателя И. С. Грущенко, Белорусски ССР — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Белорусске Компарте ЦК хьалхарча секретара П. М. Машерова, Казахски ССР — республика Лаккхехьарча Совета Президиума председателя С. Б. Ниязбекова, Грузински ССР — Грузе Компарте ЦК хьалхарча секретара Э. А. Шеварднадзе, Азербайджански ССР — Азербайджана Компарте ЦК хьалхьарча секретара Г. А. Алиева, Литовски ССР — республика Министрий Совета председателя И. А. Манюшиса, Молдавски ССР — Молдаве Компарте ЦК хьалхарча секретара И. Н. Бодюла, Латвийски ССР — республика Министрий Совета председателя Ю. Я. Рубэна, Кyргизски ССР — Киргизе Компарте ЦК хьалхарча секретарa Т. У. Усубалиева, Таджикски ССР — Таджикистана Компарте ЦК хьалхарча секретара Д. Р. Расулова, Армянски ССР — Армене Компарте ЦК секретара К. С. Демирчяна, Туркменски ССР — Туркменистане Компарте ЦК хьалхарча секретара М. Г. Гапурова, Эстонски ССР — Эстоне Компарте ЦК шоллаг1ча секретара К. В. Лебедева.

Ораторашa аьлар советски мехка вежарашха йолча еррига республикай санна советски Узбекистана экономикеи культурен тоалуш дег1аяр — из да болхлой классо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце дегаш айденна творчески къахьегарах, хьахиннар, Коммунистически парте ленински къаман политика котъяьяр къаьгта гойташ доаь тешал хиларах.

Заседане дакъа лаьцарашка, республика берригача къахьегамхошка моарш1ал делар Болгаре Хасковски округа делегаце кулгалхочо — БКП окружкома хьалхарча секретара Г. Н. Корцанова.

Торжественни заседане дакъа лаьцараша 1алаьмате ч1оаг1а дегаш айденна т1айийцар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага дохьийта моаршала письмо.

Чакхдоалаш дош аьлар Узбекски ССР Министрий Совета председателя Н. Д. Худайбердыева. Цо д1айца, дег т1ара баркал аьлар дьалсарча Коммунистически партена, Советски пачхьалкхена республикана доккха совг1ат даларах.

Узбекистана Компарте Центральни Комитета, республика Лаккхехьарча Совета Президиумен Министрий Советен ц1ерагIа, Узбекистана берригача къахьегамхой ц1ерагIа ораторо КПСС Центральни Комитетах Советски правительствана, КПСС ЦК Генеральни секретаре новкъост Л. И. Брежнева шийна тешам белар партен пачхьалкхенои массана а еча йовкхоийен теркамах шоп луш республика къахьегамхоша социалистически Даьхе д1ахо а тоалуш дег1аера юкъехьош доле дакъа алсамдоаккхаргхилара, х1аьта деррига советски халкъана цхьана токхама чакхдаьккхача ленински парте кулгалца коммунизм йизза котъяларга г1оргхилара я.

Торжественни заседане д1акъайлаьга хьакхайнаду. Цига дакъа лаьцаршна дегаш айденна доах партийни гимн «Интернационал». Зале довстач кхайкабу сийлахь-йоккхача ленински парте, вай дукхача къамий Даьхен халкъий вежарашха долча доттаг1ална сийна.

(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД. Вай промышленносте а доазол дехьа а дика хиларна йовзаши хоатташи я Невски машинашъеча завода марка т1алатта турбинаш, компрессораш, доменни нагнетателеш. Изделей 14 тайпана сийкай пачхьалкхен дикала Знак. Предприяте еррага йоаллий металлургически химически промышленноста ла[illegible] х1а фица мо т1аьнаттаду [illegible]

СУРТА Т1А: цхьан минута 8 эзар кубически метр фо чакхдоаккха доменни нагнетатель в1ашаг1йоллаш болх слесараш - сборщикаш А. А. Цветкова (аьрдехьа вар) М. В. Панков.

П. ФЕДОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУД РЕГАР СОМАЯЬККХАР

Дуьхьа ха яц Регар яхача Таджикистанерча йоккха йоацача городера лоарх1аме йолча событешта тхо юстара дус, бокъонца вна т1аьбахийта болх хьабе моттиг яц йаьаш хагирхой д1анха. Цхьабакъда таьан хоадданболлаш юкъабьннаб уж. Хьайн дукххача шерашка цу городе баьха хинарашца цхьан укхаза бахь ух мехка масса мит1ингашкара эзараш кхьбола йах я. Т1еххьарча дитт шера Регар яхача городе бахача н1ахх боккхаг1барaш х1ама ца хаьаш шоаза т1а кхийттаб.

Уж тайпа хувцамаш хиннад Къулбехьа Таджикистана кхьача г1оргашка я. Цига общесоюзни бюджета йотах керда индустриальни регион хьалъеш латт — Къулба-Таджикски территориально - производственни комплекс. Цунна юкъег1оргйолча итташ йолча предприятешта юкъе керттерчерех наг1 хургъя низ бола алюмини доаккха завод. Из хьалхе лоархI1а хержа моттиг Регар я.

Керда чигаит дукхьа цига хургхилар низ бола (2,7 млн. квт) Нурекски ГЭС доаллаче хидарца духхаленне да. Цул сонг1а, укхазара Среднеазиатски машинаькъе т1ей цун т1а г1оала — мехка моллаг1ча районех кхача йиш а я.

— В1ашаг1йоллаш латтача территориально - производственни комплекса йоккхаг1йолчи предприятеш цаг1 Регарах хьатохар, — аьнна Таджикистана Коммунистически парте ЦК секретара Дадабаев Абдурахмане, — моттигерча ресурсех дикаг1а пайда эцара уйла йолаш даь х1ама да. Г1уланх сенах латт аьлча, из латт республика дукхаг1а нах бахача юртбохама зоне из город улларш хиларах. Ахархой къахьегама т1ехь - т1ехьаг1а дукхаг1а механизаци еш латташ хилара болхлой кулгаш мукъадоаха. Хьалхеш латтача предприяте шоаш бахачара д1а-хьо баха на белаш кхоачамхилара бодх лургба парие. Иштта кхоачашлеш латт лоархI1аме социальни декхарь.

Х1ана а т1ехь белгалде йиш я Регара хургдола вахар. Готтача улицай метта керда кварталаш хьахулаш латт. Пхьа-пийс этаж йола нах баха ц1енош хоаи тарлу культурно-бытовой хьаштеш кхоачашдера лаьрх1а хьалъяьча комплексаша. Д1айог1аш латт бошамаши паркаши, хьалъеш я тергоех центраш, дарбан управлений корпусаш, стадионаш, бассейнаш, спортплощадкаш.

1970 шера хиннача переписах, городa нах 18 эзар гартта сaг. Завод йизача мощностах болх бе йоллуча хана (алюмини хьалхара парти укх гаргарча бетташка д1аг1оргъя укхазара) 100 эзарнега кхачаш цах бахарба городe.

Провинциальни городоe баха нах, селхан ахархой хиннараш х1аьта а, вай заман промышленни гигант, город хьалъе ховрг1олчи 1омабе беза. Цар хьенархой хул республика юкъйола йоккхий г1ишлон хьалхара школа чакхъяьккхараш, иштта Сибареган Центральни Россен, Украине Казахстане йоккха объекташ хьалъеш опыт 1оаь специалисташ болхлойи.

35 шу даьна прораб Хужаев Бердиер Регаре хьалкхийна, укхаза школа йистеяьккхай. Цул т1ехьаг1а Душанбе индустриальни техникуме дешца ваьг1ав. Средни Азе йоккхаг1ьярех цаг1 йола Яване-Обикински ирригационни система хьалъеча болх беш хинав. Хьамсарча моттиге кувцалаиз хила йоладенилга шийна хайча, укхаза ва сихвенав из.

Итташ керда профессеш еш Регаре кердача г1ишлое. Уж кхы а дукхаг1а хургья завод болх бе йолаоча. Х1инале набоб е йолаенйа профессионально - технически училище завода лаьрх1а болхлой кийчбергбе цо. 300 сaг д1айийцав металлургий курсашка. Б1аьш бола ткъа регарцаш мехка предприятешка балийтаб, керда профессеш 1омаб. Цхьа ха яьнча городe шин индустриальни техникум а, хатаргахьа, политехнически институтa филиал а хургий. Кхычахьа д1а а ца болхаш юкъерех лакхерен специальни образовани хилга йиш хургья иккархой.

Юрий ХРЕНОВ,
АПН корреспондент.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГ1А

«Коммунистана леларо ги хьачаш аьнна керта а бахьш корреспонденции комментакхар «Сердало» газете. Нохч-Г1алг1ай АССР г1ишлон Управлене чубоаг1ача Гудермесски № 11 йолча г1ишлон - монтажни управлене партийни организаци отчетно-хоржамий собране коммунистана белгалдаьккхар кхоачамбоацараш дувцаш яр из. Цу г1улакха укх тайпара жол дайтад редакцега КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара ное. Чайнина:

— Коммунистанна юкъера кулгалдарш политически болх эсала дьаабарах, партена юкъера болх тоабаран парторганизаце дешa айдаран, х1аьта коммунистий хьанар, дисциплина лакхъяра, партийни документаш куьйра процессех дерриг1а пайда ца эцарах СМУ-11 парторганизаце хиннача отчетно-хоржамий собране шоай секретара ное. Г. К. Кирсанова д1аеттаьа критика бир коммунисташа.

Отчетно-хоржамий собране ное. Г. К. Кирсанов парторганизаце секретаралла юха кархьабар. Собране белгалдаьккха кхоачамбоацарaш д1адахара мероприятеш а еттаьх х1ана уж чакхйоахаш ба коммунисташ.

11 октябре «Укх шера 9 беттера плани социалистически декхараш коллектива кхоачалдечара СМУ-11 парторганизаце коммунистий авангардни дакъа» яха дош дийцар КПСС горкома бюро заседане.

Планаг1а бола объекташ хьалъеш яхара, г1ишлон-монтажни балхий плани социалистически декхараш кхоачашдара СМУ-11 партийни бюрое болайнa кулгалхойи декхарийла бир КПСС горкома бюрос.

Коллективе кулгалдарех политически болх эсала баьлга белгалдаьккхар.

Трозненски В. И. Ленина ц1ерагIча мехкдаьттен гази чакхйоахача заводе центральни заводской лаборатор е азотик установка оператор я комсомолка Филоненко Полина. Балха яха дукха ха еце я лоацачa хана шин балла говзал йиза карерое а цунга хьежжа коллективе шин сий айде а в1ашаг1лехьдаьнад цун. Производственни декхарех дика а лоарх1аш хиларан совг1а. Полинас хьинаре доакъа лоацa общественни вахаре я. Дукха ха йоацаш ГТО нормаш д1аяларах дошо значок сийна цунна.

СУРТА Т1А: Филоненко Полина.

А. КЫЧИКОВА сурт.

Баркал!

Шерра доаржадаьха укх деношка хьамк1аш чушара балхаш «Назрановский» совхозe. Назрановцашта хьамк1аш чуда новкъостал де каст-каста промышленни предприятешкара болхлой боаг1а. Иштта, дукха ха йоацаш Грознера СССР 50 шера ц1ерагIча химкомбинатера б1аь сaг хьалар «Назрановский» совхозе хьамк1аш чуэцаш. Доккхача кхай т1ара хьамк1аш чуэра цар. Х1аьта болх ц1ена а баьб.

Наьха къахьегама оасарлех ца ялийтара лоарх1аме да цар балла хьалаш деттег1а в1ашт1ехьдахар: хамхлахь кхабир, культурни хьалаш леттт1а кхоачашдар.

Чамболаш ба совхоза Абадиев Малсага кулгалдеча столове коллективо кийчбу кхача. Къаьстта дика къахьег цу коллективерча повара Шавхалова Кайпас. Кухне тайп-тайпара балхаш деш болча Албогачиева Замас, Муталиева Зарепас, кхычар.

Масса хана ц1ена, парг1ата я столовe. Х1ана болх т1акхийттаб кхача кийчберий. Хьалха делкъьийга мара кийчдацар даьх1ама, т1аьта х1ана, совхоза промышленни предприятеши кара болхлой укхача хача, 1уйрийна я на х1ама кийчъе езаш ба уж. Х1аьта а шоай декхарех дика лоарх1абу столове болхлой 1уйрийна, делкъьийга шин хашахьа кхача ду хьамк1аш чуэцаш къахьегача нахa.

Новкъостала укх болхлой шоашта столове еча г1уллакхальара болга хьахьоьх жалобайн предложенейн книжка г1а баркал оалаш наха йоалчуга хьежача.

Иштта, Грознера СССР 50 шера ц1ерагIча химкомбината болхлоша яздир «Оаха, химкомбината болхлоша, дег т1ара баркал оал хьамк1аш чуэцаш 10 дийнаьъ совхозе болх беча хана тхона чамболаши шин хашахьа кхача лоаттабeна столове болхлошта. Дика кхача кийчборах, наьна 1имерза хиларах столове болхлошта баркал алар декхар ду оаха совхоза кулгалдошка».

Яздаьчун х1ал ийс саго кулгаш яздаьд.

Столове болхлошта баркал оалаш яздаь цу тайпара йоаь дола дукха да книжка т1а.

Шоашта баркал оалийташ «Назрановский» совхоза столове болхлоша салла кхыча столове болхлоша а хьаьнало болх бича дика хетаргдар х1ама кхалла чуухача наха.

Н. СМИРНОВ.

Г1ИШЛОНХОЙ ТОЛАМ

Ийслаг1ча пятилетка дикаг1а къоастамбеча шера вежарешха йолча Болгарски Халкъа Республиккерча белхача болхлоша цхьана шерра социалистически яхь а йоржаь къахьегаш я «СевКавнефтегазстрой» объединене № 7 йолча г1ишлошъеча управлене коллектив. Планаг1а 4000 эзар сом ах эза белача метте 4434 эзар сомах пайда а эцаш 9 бетта шоашта хьалхашка латта декхараш толлаш кхоачашдийнад цар.

Укх шера III квартале бахьа балха итогаш еш СУ-7 коллектива Ерригхьаьцар яхь хьалхара моттиг елар декхаш сопам бахь профсоюза обкомо.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар И. Х. Хатуева кулгалъеча № 1 йолча участка коллективо. Укхаза бахкалвьньа дика къахьегаш я из. Петров, Гамартнев, Сармин, Макаенко керте латта бригадаш.

Шу чакхъяла юлейсача хана цар а дикаг1а цхьалъега дерх1ана ба караг1даьннaчо доггIаварчейн йола цу коллектива кара бархана йолхлой, специалисташ.

М. МУТАЛАЕВ,
«СевКавнефтегазстрой» объединене № 7 йолча управлене начальник;
В. ГЕТМАНЦЕВ,
парторганизаце секретарь.

ПРОДУКЦИ ДИКАГ1А ХИЛИЙТАРА

Октябрьски Революце орден лоаьеча «Красный молот» завода халкъа т1аьхьожамхой г1улакхаш завода коллективe дика доаьйш да. Цу лоархI1ам болча балха юкъезаа укхаза 399 болхло, инженерно-технически болхлр, х1аьта завода центральни группе 22 группаш 27 посташ латт.

Шоай болх лостам болаш лелабу завода халкъа т1аьхьожамхоша. [illegible] мероприятей планаш йолаш я х1ара группен постен. Цара юкъа[illegible] т1ехьа хийта [illegible] халкъа т1аьхьожамхоша продукце дика [illegible]. Цу лоархI1ам бу хьожаш цехашка, участкашка дукха рейдаш яь цар, комсомольски прожектористащеи техническа т1аьхьожам лоаттабеча отдела болхлошеи цхьана.

Рейдий итогаш эвчуй т1ехьаг1а [illegible] уттаю т1аккха уж администрацега, д1аьхоачийт г1улакх йоаделга царгара хьа а дехаш. Халкъа т1аьхьожамхоша айхь дош ц1акхьа [illegible] завода кулгалхоша. Цар шоай дикаг1боал г1аннй лоарх1 цар. Х1аьта центральни группа [illegible] ааьм хул завода кулгалхой парткома членаш. Цигара хьадоаг1а шоай йолх турин [illegible] хьабоала пайда бовзаши болга кхетадеча халкъа т1аьхьожамхой хьинар да т1ехьа къмча ч1оаг1аг1а ийлуш хилар.

Заводе хьаеча продукцех 86 процентад сонг1а яр техническа т1аьхьожам лоаттабеча отдело ца хьожаш д1аяц. Х1аьта цхьанайолча цехий цу хьакъехьара хьоакхамаш лакха е лоха хилар цар халкъа т1аьхьожамхой хьинарах тайша да. Иштта цехех дег1а цехе караг1даьнар из хьекхам 91 процентага д1акхоачаьбе, ворх1аг1ча — 92 процентaга, барх1аг1ча — 96,7 процентага.

Цу т1еххьарча цехе болат лоаладу, цудуьо завода доглоарх1 цох укхаза. Цар продуктe дика лоаьелча из еррига завода балха 1атхь. Цул дукха цар т1аьхьожамхой ч1оаг1а фе хьаш цу г1улакхага. Шоаш теркам т1аьбахийта х1ама чуьх да доьладаш хьтаьц цар. № 13 йолча цехера цах дукха деткъар № 14 йолча цехо кийчъю корпусаш дика яц, яхаш. Т1аккха цу г1улакха оарцаг1баьлар халкъа т1аьхьожамхой: слесарь-сборщик Шейкин Николай, шлифовальщик Щербинов Николай, клубереш. Хьаькъе а шоай, № 13 йолча цеха халкъа т1аьхьожамхой группа председателаца Бурдий Александраца дага а баьнна цар лаьрх1ар йоашта бран йола продукци хьатеъча № 44 йолча цехерча халкъа т1аьхьожамхоша цхьана из йош ховлам. Болаш дувца. Шоашта хьаделача корпусай дефектех лаьттa акт отта а из № 14 йолча дика халкъа т1аьхьожамхой группа председателга Борвскин Владимирга д1аелар цар. Т1аккха йохаду сиха пейз ар. Гулдалхьар брак яра г1адаташ, администрацегара уж 1адовхилга дьадийкар. Х1аьта цу цехера хьабоаг1а продукци дикха г1алат доацаш я.

Цу болат доаладеча цехах дьаьне дукхаг1а дувца доаг1а. Цун коллективо заводе дикаг1чарех лоарх1аш я. Д1адахача шера балха итогех химически мехкдаьттан машиностроене министерства цеlашта юкъе яьржача яхье шоллаг1а моттиг хьаккхай йийттаьаг1ча цехо, х1аьта укх карарча шера хьалхарча ах шера итогех — хьалхарьар яьккхай. Из толам йоаккхаеча к1езага дакъа лаьцаш завода халкъа т1аьхьожамхоша.

Иштта, дукха ха йоацаш цар тахкар то1адаь фо доле сеть малаг1ча хьале я. Гучадаьлар пилангаш в1ашаг1хеттача дукхача моттигашкара фо д1аухаш хилар, х1аьта делкъьйна наха салоIача хана е болх йистебаьчча фо араухаргдацаш венталаш леттI1а д1акъовлаш болхлоша. Из шоашта ховшие а теркам из деш дут мастерша. Цу дерригена теркам т1а бохийтилга д1адийхар халкъа т1аьхьожамхоша. Уж кхоачамбоацараш д1адоаккхилга цеха начальника т1адуллаш приказ техад. Из аралаьна тха ца даьча халкъа т1аьхьожамхой хьежар из шшита кхоачашду. Из г1улакх бокъалгахьа даьначул т1ехьаг1а мара соцаддар уж.

Цу цеха группе чувоаг1о 11 сaг. Уж беррига а шоашта т1аьнала общественни г1улакх кхоачашдеш ба. Бакъьа нарна юкъе а ба хьинар долашаг1еи наьмараг1еи баршш. Царех ва слесарь А. Седов, цеха констуктор В. Крайниченко, термист М. Петров.

Халкъа т1аьхьожамхоша дика кхетаду балха ка зеьа йоаш йолча каст-каста штурмовщина ийбсаулага, т1аккха цунца дувзадена ма дай продукце дика лоалуга. Цу тайпара г1алаташ хувлийтарашца йоаллашта къовсам доаттабу цехе. Х1аьта цу балха хаддаза теркаго ю халкъа т1аьхьожамхоша а.

Аралецача продукце дикал лаккхьара хьакъехьа к1езига даш мехкдаьтта аппаратура аралецача цеха т1аьхьожамхоша а. Х1аьта из 1алашдара укхаза чакхдоаха деррига г1улакхаш оерра д1адоаийт коллективага. Цар цехе д1ачувоалача хьалтела дола хоза кийчдаь стенд. Цу т1а хьахьокх иштта кхоачашду социалистически декхараш, белгалбоах хьаеча продукце дикалга дилача котбаьнараш.

Цу цехе дукха ду сварочни балхаш. Уж доаг1ача тайпара дика чакхдоахаш хилар ч1оаг1а лоархI1аме да. Т1аккха цу г1улакха эггара хьалха эшар свар-ка еа эша электродаш, флюс, вышкасьрг дертт1а доал деш лелабар да. Цухуьа из деш а шоай б1арг к1алара далийтац халкъа т1аьхьожамхоша. Х1аьта из г1улакх тесса леладдьча мастерашта вигооараш еш бехк байтар цар.

Продукце дикал лакхьара т1адерзадаь г1улакхаш заводе толамца чакхдоахаш хилар администраце, партийни организаце, халкъа т1аьхьожама группа шоай болх дика в1ашт1ехьбаккхарах тайша да. Цехашка хан-ханнаьа дикала денош чакхдоах. Бетта цкъа цу тайпара мероприятеш чакхйоахк еррига заводе я.

А. ГАДАБОРШЕВ.

Дикаг1йолча агротехнически хана

Гуйрийна воаг1 латтыт хаь на та е. Гуразьа юа культураш д1ае шоай толама кийчъеш ба Гротненски района 1 Мая ц1ерагIча колхоза И. Е. Лавренченко кулгалдеча бригаде механизатораш. Шоайла бегаш беш сиха бу болх. Сенлхе чу фу чуйилла вьнцап механизатор, цу сахьате шоай т1а ваьл. Гуразьа дув алар д1аде боладу.

Иштта, са тоссаш кхай т1а хьа а бехке сихха шоай болх д1аболеь механизаторашa х1ара дийнаьа. Гуразьа юа культураш дикаг1йолча агротехнически хана д1айийна яхоа еррига шоай уйла т1аяхийта къахьегаш дика толамаш а доах.

Планаг1а 4450 гектара т1а д1ае езача ялат доаккхилга алсамдаьккхара 4600 гектара т1а уж д1ае лаьрх1ах цар. Х1аьта х1ензале 3600 гектара т1а в1ашйийна баьннаб. Къаьстта дика къахьег механизаторашца Салоатшн Михаила, Бачаев Салмана, Детистов Василе, Тутаев Касима. Балха норма 150 процентал сонг1а кхоачаш ца еш ал в1аладахийтац цар.

Лаьтта фу ийсе дуьаргдолаш сенлхешта регулировка еш дика къахьег болхлой Яковлев Акима, Гудаев Мовли.

Балха хана кхомбаш д1ахха новкъостал ду механизатораша «летучкаца» лелабе Морозов Георге кулгалдеча бригаде мастераша - наладчикаша. Сиха тоамеи тоаю цар тха техника.

— Гуразьа юа еррига культураш дикаг1йолча агротехнически хана д1айийна тха бехк болаш да тхо. Ийслаг1ча пятилетка т1еххьарча шера дика лараб болхлара хьинар, низ кхо бен къахьегаш ба трактористаш, сеяльщикаш, мастераш-наладчикаш, хлат д1адувча дакъа лоаца кхьбола болхлой, — йоах колхоза керттерча агрономa В. А. Бушова.

Гуразьа ялата ючча культурел сонг1а 1050 гектара т1а йоаьаца лаьрх1а есоконцентрах тайп-тайпара баьцаш д1айийнай колхозо.

Л. РУДСКИЙ.

«СЕРДАЛО»
3-г1а оаг1., 24 октябрь 1974 шу.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ХӀАРА ЦӀЕННА — МАШАР

Къуьбехьен Вьетнама НФО ЦК член Чан Хоай Нам керте ватта Къуьбехьен Вьетнама Къамаи кортамукъялен фронта активистий делегаци хилла Советски Союзе. АПН корреспондентана ше интервью луш Чан Хоай Нама дийцар:

Мукъялькха районаш Куангъ, яхача къилбаселехьарчу провинцегара Камау яхача ахтӀайшегара кхоман районаш, шайра бренаш, фэрда йистош а тӀехьа Вьетнама къулбехьарча йистошка кхаччалца а. ХӀинцигара гӀуллакхаш тӀа-тӀа дукхагӀа дергӀадоэлаш хатт, тӀемо бохабь болхаш чолхе скача темпаца юхаметтатта-табеш ба. ЦӀьабакъда бӀаьрча хъанийшача хьал хӀана а бохьонца дергӀадала гӀьна да, РЮВ-а Хаина йолча революционни правительства тӀехьожам лоттабеш йолу территориаш дӀалаца гӀертачу сайгонски военщина делаху провокацеш гӀулаххаш бахьан долаш.

Дуккха ха хьалхагӀа дела хиина хьал — Къачаш кортамукъялен фронта тӀехьолжама хӀал шерра болчу хилар — белгалдаьд, машара аьтта, парижски Соглашене. Цу тайпнара, цу районашка бакача махка товъал йӀаьхачу хана демократически хьисапагӀа хьадаьд шоай ваьар. Хаина йола революционни правительство вӀалла вӀашагӀа и йоллалехьа шоай бокъоица дола халкъа Ӏаьдал хьадаьд волостийн уездийн боарамо. Духхьаа халкъо Ӏаьлаля цу моттигерча органех хилар 1969 шера июне РЮВ-а ВРП хьвара йола дерд.

Парижски Соглашени ябчул тӀехьагӀа аьтту бола хьалаш хилар тха дӀахо социально-экономически эргалоаш ара, эгара хьалха моттигаша халкъа-революционни Ӏаьдал чӀоагӀдара дьыта. Тхона эгара хьалхара эргӀаяра дехар да баха мах продовольствена Ӏалашбара гӀулакх тоаделга, чуЙе цӀенош юхаметтаоттаделга хьалделга производство дагӀ на йолийташ лелаелеи дегӀайоллавеге.

СихагӀча темпаегӀа дегӀаухаш доала тха боахама ши дакъа да юртбоахама производствои транспорти. Продовольствени проблема къоастаяра хӀана а белггалара халоиаш хьалхашка уттe а, укх шера чьувкьадeь дута чуденад оаха.

Коммуникацай, эгара хьалха тӀо шакъайн шоссей системаш йоаца шерьахь. ХӀана, автотранспортах пайда а маш, тхога йиш хургья йукъайхьача эррига территорей тӀа гӀоала мичах а хьача. Цу тайпара къоастаю ваха продовольстви тӀаэзара, эррига Ӏалашоя проблемаш, хӀаьта миттa тха оборони ши чӀоагӀбара проблемаш а.

Оаха чӀоагӀа уйла тӀайохий бакача махага денийтара, цар культури боарам лакхбара. Еррчаш а хӀаьа яш аьнна йолча моттигашкара деша даха ха йолаш доза беаш школе де торо йолаш хабоккхагӀчарна а миттa къьстта сайрийнара шкалаш дугабева курсаш яххьай.

Къаьстта доккхий хӀаьа хараrӀаьннад уваххӀено дорфара даьхе. ДукхагӀбочча юртаика, уездашка, волостайка болх беш медпунктан амбулаторенш я, эррига провинцешка больницаш госпиталаш я.

Экономикен социальни гӀирсаши хьалдеча хана тха хиладанза чӀоагӀбе беза тхоай обороний миз, моастагӀчоа духьаьлотта дая кийча хила, мукъялькха территорӀш дӀалуьца гӀертача пуи авантюрии уйлаш юкъегӀьяхха ааа.

— Вьетнаме тӀом сопабареж машар юхаоттабарай хьакьехьарча парижски Соглашенена култаш а ялеш чакхьйнача империалистически агрессена духьаьла лоттабьча къовсаме, — белгалдаьккхар шийш къамаьл чакхдоалаш Чан Хоай Нама,—тха халкъо дами кор гӀортолга пьй Советски Союзо, цуй правительстве, Коммунистическа парте, общественни организацеша, дерригача халкъо даьча доккхача, массе оагӀорахьарча, эффективни новкъосталахи гӀонахи. Из новкъосталь гӀоп бахьан долаш советски цаха цӀенача дет тӀаре, доалшо беркия оаа тха беррагача патриотама — Вьетнама къилбаселехьарчар а къулбехьарчар а. Советско-вьетнамски доттагӀал — из хаьааха техка бӀаргьтача цхьан социалистически делалерча халкъий вежарий доттагӀал доархӀ оаха. Оаха лела а ю, мамогга чӀоагӀ а ю тхоай солидарноста башха-дика традицеш. ХӀанз моттиг кийсъала-рах пайда а миш, пӀаьмха а тхоай дет тӀара баркал ала лоара тхона деррига советски халкъа цуй тхьемпара цӀеиен Ӏмерзеп уйлаш бахьан долаш.

(АПН).

БУХАРЕСТ: «ТИБ-74»

Бухарестa улицашка хьалтехе доаххача тайп-тайпара бешаш долча плакаташа «ТИБ-74» хьажа тӀеоех. Лоаша аьача миттa яхеш я Румыне столице чакхйоалеш йола кхоалагӀа Дунен халкъашта юкъера промышлени выставка. Цига дакъа лоацаш я 24 пачхалкхе. Скиптея хӀая юхе йолча выставочни городоке чувоалача флагштокаш тӀа оттаьъ дотт цар байракхаш.

Бухаресте гӀуррийнарча ярмаркашка Советски Союзо вакъа лапар тралиаш а хияна дӀаэттад, йоах советски павильона директора Ковалей Евгене. — Тха павильоне хьалтехьа йоаххача даьрххӀача стендаша, фотодокументаша дувц фашизмана духьала советски румынски халкъаша цхьена лоттабьча къовсимах, доттагӀалах, вай мехкашта юкъе дӀа-хьа дахадеча экономически культурни гӀулакхах.

Бухаресте шоай экспонаташ хьокха оттаьъ СССР 12 адхьарча торгови организацеша. «Станкоимпорто» метала обработка яра массеха керда лостам дегӀахувлеча «модай законодателаш» а хиина дӀаэттача советски конструкторашта карагӀдьйнараш хьахьокх. Ревоци бурувнeв метта ультразвуки лазера лучи юкъейикьа агрегаташ хьакхаллай оар. Массеха керда хӀама хьокх «Энергомашэкспорто»: электронаи регулировани йола сварочни машинаш, станочни трансформатораш, электродвигатеаш. Уж агрегаташ кувен халкъашта юкъерча выставкашкеи ярмаркашкеи медалашца праьшцеи белгалъдьй. 96 мехка дӀаухийт уж.

СССР машара гӀулакхаш атомах пайда эцарах дува «техснабэкспорта» стендаша. Укхаза хьокха оттаьй ядерно-физически тоххамаш дара йола электронни аппаратурех промышленностех Ӏаамах тоджемаш дечча пайда эца оахкомотопни рентгеновски приборш.

— Тхо дог тешаш да, — белгалдир Ковалев Евгене специалистаьшеи хьашт долаш йолча организацешцеи вӀашагӀкхетараши переговораши Советски Союзаи Румынея юкъера торгови гӀулакхаш дӀа-хьа леладар дегӀанхувлаш йола вӀаша пайдене йола контракташ эрна цакхьаргхилар.

Шуя корреспондентаца къамаьл деш СРР торгово-промышлени палата генеральни секретара Чичеркон Горувескус белгалдир СРР сагйна Советски Союзе а чакхьйнлача дуненхалкъашта юкъерча выставкашка СССР-ов Румынeв дахи дакъа дайар боккха доархӀам болаш хилар. Румынски специалистий сагйна советски специалистий а торо худ шоай мехкарча Ӏилмаеи техникаи карагӀдьйнараш вӀаши довзийта, дӀахо йодача хана цхьана гӀулакхаш леладера керда перспективаш белгалье.

А. ПЛУЧЕК,
АПН спец. корр.

КЪАЬНАЧА ОЛТА ОЖЕРЕЛЬЯШ

25 октябре белгалдоаккх фашистски гӀаьрахоех Румыне территори мукъалькхача дийналъа денз 30 шу дизар (1944 шу). Румынски къахьегамхоша коммунистически парте кулгалда Ӏаьдал шоай бе а валла, йоазаргданача доаккхаш хийцад шоай мехка сибат. Тхьаьнтт шера социальни экономически доалъоала доккхий тоалмаш а даьха. Сихача темпагӀа, къаьстта а укх тӀеххьарча шерашка, дегӀайай энергетика, металлурги, машиностроени, хими.

Малхбоалехьарча Карпатай дега юккъера хьаделаху дегепашка лувцаш дола Олт цха хий — Румыне хиший керттерча гоилех цаӀ. Бирсача хи па йоархӀабеш бӀаьш шерашка бакхаб мах. БӀаьстия юхье Ӏаьржа деча тонахьара кхаш къайладоахаш, юрташ йохаеш киинай цо. Ӏалаьмате доккхий зенаш а дет, хӀаьта аьхки, наха хий эшача хана, дакъаш кийнад из.

Олт юхакъоаларе проект оттаьй румынски инженера Э. Кукулескv. 1970 шера Олта тӀа хьалъе йолайр 31 гидроэлектростанцех латта, хӀара шера 2.8 миллиард киловатт-сахьат, вешта аьлча тӀом хьале хьалхагӀа хиначa эррига Румыне тийнначул дукхагӀа электроэнерги тергйола каскал.

Румыне «Олта ожерелье» аьле цӀи йоаккхаш йола каскад къаьъкро овлангара денз хувпаргда бӀаргчача ирая вахари куца.

Олто энергецен хиеи Ӏалашъергьа Румыне ега-йоккхача промышленноста йоккхий центраш — Себиу, Брашов, Рымникул - Вылча, Слатина. Хин хьарсам ийс а дергда, массеха водохранилища я йоаккхаргья, напалеш хьа а доххаргда, тӀаккха йиш хургья зенаш деш Ӏаьржа ухача хин 65000 гектар латта лораден хий декха лаьтташ бархӀазза дукхагӀа хилийтеи. Олта чура хий боврамагӀа леладаро йиш хулийтаргья чкъаьрий боахам чӀоагӀа дегӀабоалабе. Фарватер хӀоаргьарои гидротехнически уэлашка шлюзаш хьалъярои аьттув бола хьалаш хулийтаргда грузовойи пассажирски кемаш лелара.

Олта тӀара гӀирс — румынски энергетика дегӀайовлаяра шоллагӀча итт шера (1966 — 1975) плана программа цхьа дакъа. Планага хьежжа хӀанзле а болх бе йолаенна е хьалъаш латт Бистрица, Арджеш, Лотру яхача хин тӀара гидроэлектростанцеш. Кастта болх бе йолалургья Олта тӀара: Рымникул-Вылчера. Рыурмера, Говорера эгара хьалхара кхо ГЭС. Олта тӀара гӀирс мел боккха бе теттара лики хьахьокх, Арджеш яхача хи тӀарча эррига гидроэлектростанцеша «Олта ожерелье» яхача каскадо лувцаш дукъагӀа дакъа мара энерги луш ца хиларо. Цул совгӀа, ца хьалъярга дӀадалийта ахча Арджеша тӀара каскад хьалъярга дахийтачул дикъ шу хьалхагӀа халкъа боахамга юха кхоачаргда.

Цу цифрашеи факташеи хьахьокх, укх тӀеххьарча шерашка социалистически Румыни чӀоагӀагӀа дегӀаухиш хилар. Арджеша тӀара ГЭС хьалъеча хана Галацера металлургически комбинат йоаш ма эрий, турбинаш эрахенилга вӀаштӀехьа мичча даьаххдар Решице, Берчешера ега - йоккхача промышленноста завода проект оттаеш мара миче латтир.

...Халдина Олта тӀарча гӀирсагахьа ух автоматически колонкаш. Румынски халкъа кхоалламеча къахьегамо халкъа чуоттадаьд Ӏалам.

Н. МОРОЗОВ.
(ТАСС).

«СССР граждански авиаце — 50 шу» яха выставка — Грозне

Укх шера 21 октябре Грознерча изобразительни искусства музея залашка хьайийлай СССР граждански авиаце 50 шу дизара хетаьь йола выставка. СССР художникий Союзеи граждански авиаце Министерстваи цхьана дӀадолладарца 1973 шера вӀашагӀйелла лай из. Выставе эгара хьалха хьокхаш хилар Московски художественни лотерей Даренке выставочни зале. «Передвижка» санна выставка болх бе йолаелар 1974 шера, хӀанзле Ялтеи Тбилисеи хиина чакх а яьнай из.

Хьокха оттаьча произведенеех дукхагӀъярош хьакхеллай художникий Союзеи авиаце Министерстваи цӀерагӀа живописеи, графикаи, скульптураи, декоративно-прикладной искусстваи кхоалтхъен итт гоэзанч вай мехка массе шӀашка йолча политонашкеи аэропорташкеи ваха хиначул тӀехьагӀа. Цига художникаш вӀашагӀбеттабенааб авиаце болхлошцеи авиационни промышленноста къахьегамхошцеи.

Къонача художникашкеи цхьана «ГВФ» выставке шоай балхаш хьокха оттадаьд цӀи хеза болча мастераша Азербайджана халкъа художника Б. Мирза-задес, заслуженни художникаша С. Мурадяна (Армени), Г. Мирзашвиле (Грузи).

Выставка йӀаьхийгӀа ю массехк къаман художественни школаша цига дакъалоацаш хиларо. Из бахьен цхьадолча даькъе ший тайпара кхоллама почерк йолаш я выставка. Уж вӀаши нийсийро торо ду дийна контрасташ хьахиийта, сурт диллара техника эргашкха а тема яшхара дуккхача планех пайда эца я.

Граждански фецарча флота беча балха тема яззал шера гойташ дола балхаш хьалхашагӀтохар эгара хьалха хинад советска выставочни практике. Цун башхало сенах латт аьлча, из латт традицони тематически жанра, портрета, пейзажа сурташа тарлуча йолагӀча тайпах йолча жанрови классификаце доазонал тӀехйолаш йола дуккха композицеш бӀаргаго йиш хиларца. Автор образ хьахолла гӀерташ, сийнача арений тайп-тайпара сурташи цунна бувзабенна бола сага къахьегами поэтически кхетабе гӀерташ хилар хьахьокх цу балхаша.

Историчeски темана хетаь а М. Никонова (Москва) йоккха полотно. «Москвера — Нижний Новгороде бь хьалхара ииъа яха сурт 60 шерашка массане пайда эцаш хиначa «сурови стилаце» дилла да. Къона советски авиаци юкъьаица дегӀайоагӀаш хиина ха я цу эпизодо белгалъяьр.

Экспозице хьокхаш дукха да портреташ. Царна юкъе да И. Гуревича (Москва) дилла Советски Союза турпала летчика Н. Кочмарова портрет, композиционни кхоачамдарца условни да О. Кикоева (Эанста) дилла къонача летчица кадинка портрет. Поэтически кхоллама образаш отт вайна хьалхашка Б. Мирза-заде «Бортпроводница», С. Намитоковайи З. Сеидмамедовайи (Баку) «Летчицы» яхача портреташ тӀа.

Композицин колористически кхоачамдарга диллача теркам тӀаозаш да М. Греку «Аэропорта бесаш», В. Степанова (Москва) «Ӏэхар», Ю. Походаева (Москва) «ЯК-40», В. Куликова (Московски область) «Циолковске даьхене» яха сурташ.

Аэропорта балха вахар хьахьекхад трактовка а изобразительни стилистика а тайп-тайпара йолча В. Фроленкос (Оренбург) «Кхашка», Л. Решетниковс (Москва) «Самолета духьалбьаккхаб» яхача сурташ тӀа.

Ӏалаьмате гоавза, камерни, кӀоаргга эмоциональни подтекст йолаш да къонача живописаша А. Учаева (Саратов), «Полет», А. Бандура (Ереван) «Мечта» аьнна дехка сурташ, чулоацамга диллача лирически да «Рейс Ереван — Москва» С. Мурадяна (Ереван), «Рейсага хьежаш» В. Барфико (Москва) яха сурташ.

Графически балхаш цӀа юкъе белгалъе йоагӀа тайп-тайпарча гоазама кхоачамьйа образни декхарашка диллача вӀаши эргаш йолеи массеха ника. ЧӀоагӀа хоза я Г. Ратнера (Москва) «Москвай сигале» яхача серен, А. Корсакова (Москва) «Граждански авиаци халкъа болхама гӀулакхе» серен линогравюраш. Инстедьнина а техникех пайда эцаре диллачо дика а я В. Карпова «Къилбаседа фецара кемаш» яхача серe тӀара листаш.

Керамиках, техникех гоавза пайда эцаб М. Юрковайи И. Афанасьевайи (Москва) скульптурни композицешка.

БӀаргча хьанийцача, хьокха оттадаь балхаш композиционно бистедьнина ца хиларца этюдий долаш а авторски уйла шаьра хьа ца гойташ дале а, «ГВФ — 50 шу» яха выставка 70 шерий советски художественни практика малагӀа лостам болаш я гойт, шеко йовцаш, советски граждански авиаци къахьегамах лаьца йола йоккхача темас гучайоаха сюжетица дика хьахьокхаш йолеи торонаш дӀахо йодача хана дегӀаккхувлара дика юхьиг и.

Я. НАКОВА,
СССР художникий Союзеи выставкай Дирекци белхло.

АНСАМБЛЬ «АЛАН»

Хетаргахь, вай махка вегтахьа мара да нийслуча шийла гера леладе бокъо ейича коллективаш цаӀ мара яц ца. Кхиметтал кулиа йоазол деньа яха а йиш хургья цуя. Коллективе доалаш деладе безам бола нах хилларца дуьхаденна е кхи из. Шалташи товрашки — Къилбаседа ХӀирийчен «Алан» яхача Паччахьалкхен халкъа халхара ансамбла къонаш Ӏаьдалах хилар деча кхинаш эргйоала дӀайаш я.

Драмарой традицешца герза бӀарче куре бо а доаланаш сцене тӀа йола солист. Цунга 24 шалта я. Дог тохадолаш артиста мараа цо йола таьааш шийка манипуляцеш бӀаргайча: цуи шергашка дел литт, бӀаргашта хьалхешка дел, верта тӀа гӀоада тӀехьаледа. Кхоачашлеш да ше санна кхы доаца шалташпара халхар.

1938 шера вӀашагӀоэллир «Алан» яха ансамбль, хӀаьта цуя тӀехьагӀа 30 шера доалаш республика халкъа поэтически образ гойташ доал дукха халхараш оттадаьд цо.

Ансамбла художественни кулгалхочо Кабоева Жаннас ростановкашта аьрхӀа йола темаш нийо хьаст халкъа багахбувцам ба. Цу хьаста чура хьадаьнна да ХӀирийчене хӀана из доацаш цхьаь цаӀ нӀеи лез ца цу «Симд» яха къамаи массон халхар. Полонеза хьисап доаш да ва халхар. Мехкарша цун аьслал, цӀенал, хоза хьахьокх, кагийча ваха — денал, сухал. Гастролешка яха «Алан» миччахьа — Болгаре, Венгре, Польше, Канаде, Англе, Сире, Ливане хиаарах — цу башха хозача халхаро арителий детам гӀоадоах. Миттa да шалташна ду халхара «Хонга-Кафт» (ДӀавехар) яха йоӀа хӀанзале массеха халхар кафчар ансамбла коллективо. Царех хӀоране советски халкъий вежарашха дехале юкъе балаш лоамарой керда хилар чӀоагӀдаларех йола вӀашага новела таргью.

Программа премьера Доннграде хилар. Ансамбла керда халхарашта юкъе да «Орлиное племя», «Жа Ӏуй салоӀаш ба», «Йеккарий халхар», «Дедушкины именины» яха жанрова сценаш.

Ансамбла артистий къона ба, эгара шерагӀйера — 24 шу. Царех дукхагӀбараша искусствага бола ийъ лоамаи юрташка даьцар, цига ансамблашка дакъа лоацеи бар уж. Шалташпара халхар гоаза деш йоал республика заслуженни артист Дзбоев Коста хӀамига волча хиие деш бар халхара безам болаш. Гоазал йоалал кӀаьжк юалое белгӀа а вай дешa вахийтар. Профессиональни-кийот Къилбаседа ХӀирийчен искусства училище хореографически отделене йир. Из училища яьккхар кхьача къонача солиста Къилбаседа ХӀирий автономни республика заслуженни артист волча Плиев Нодара. Иштта хоза да доахан йоӀа образ хьакхелача ансамбла солисткаша Калоева Земфирас Икаева Тамарас кхоачашду халхараш.

«Алан» — кагирхойи студентийн дерригача дунен фестивала лауреат. Ансамбла халхараш кастта гургда Бельгеи Голландеи зрителашта, цига гастролешка яха кийчлуш я ансамбль.

— Тха репертуаре долаш долчох дӀахагӀдар ниша доах тхо, — йоах ансамбла художественни кулгалхочо Кабоева Жаннас. — Бельгеи Голландеи Къилбаседа-ХӀирийчен тахане Ӏаьдалах совгӀа халхар хьокхарга оаха. Цар хореографе метташ тха халкъа историе, бул баззабеннаьчун республика тахане нагахьа девлла хилар. Программа миттa юкъедахах СССР хьача халкъий къамаи халхараш а,

ЯЩЕНКО Петр,
АПН корреспондент.

№ 15 йолча интерната 15 шу

1959 шера вӀашагӀъеллар республике эгара хьалхара вайпаьха йийнгашта лаьрхӀа школа. Атта дацар юххьапа цига болх беш хииначa хьехархошта. ДукхагӀболча дааьмаоноша доархӀа ца беш ухийтар гаьнарча городерча интернате шоай йийгаш, хӀаьта интерната чухь а дукха дар кхоачамбоацараш.

Интерната болх дергӀа баккхара къахьега дийзар интерната директора Магомадова Фариза Вагаповнай. РСФСР заслуженни хьехархочо, Ленина ордена кавалера Фариза Вагаповнас дукха низ, дега камаьршал дӀаденнад интерната. Иштта шоаш ца кхобеш къахьийгар интерната йоккхагӀйолча воспитателa Мальсагова Марьям Хазбулатовнас, Базоркина Евгения Андреевнас, иштта кхычар.

Цу хана денз пхийтта шу даьнпея. Овлангара хувпаденнад пун дешархой вахар. ХӀанз уж 340 я. Цар дика дешара, кружокашкарча балха юкъе дакъа лацара, ма хетта салаӀара дика хьалаш да интернате.

Дукха ха йоаншаш интернате доккха цӀей хилар. Тайп-тайпарча къамех болча, бартайнача дезало дезаир интерната 15 шу дизар.

Массехк ди хьалха тхо вӀашагӀкхийтта хилар директорца Ф. В. Магомадовайца.

Доккхал деш дувц Фариза Вагаповнас интерната выпускницех. Масала, Дахаева Асия мехкдаьттахо - инженер я, Баймурзаева Лиза — математик, Гуноева Лиза — инженер-гидротехник, Чапанова Роза — терапевт, Костоева Бэлла — «Электроинструмент» завода инженер, Эсенбаева Разета — Нохч - ГӀалгӀай университете преподаватель я, дукха ха йоацаш диссертацена защита яьй цо. Мирзаева Седа и Даутова Джамиля хьехархой а хиина интернате юхебаьнхаб.

Дешара керда шу кабинетни системах доладаьд интернате. Дика доттагӀал тессад йийгаша спортаца а. Интернато доккхал ду ший дикагӀболча спортсменкай. Ткъаь пхиъ йийго кхоалагӀа боккхагӀчар разряда норма дӀаеннай, хӀаьта кховзткъне — юношески разряд. 180-не ГТО значок яккхара норма дӀеннай. Цу юкъе кӀезига дакъа лаьцадац физвоспитане хьехархочо Белик Римма Алексеевнас.

Шоай мукъача хана юрта боахама болхлошта новкъостал ду интерната дешархоша. Иштта укх шера пар болх баьб XX партсъезда цӀерагӀча колховеи «Родина» совхозеи.

...Пхийтта шу. Дийнача эзаз хьаньча йоаккхача цифраши хоайора № 15 йолча школа интерната актови зале сцена. Юкъе — моах мукъамбьцкъача бӀухочуи сурт.

Хьаьшаша, преподавателаша, дешархоша тӀаьк аьнна хьалъйизай зал. Президиуме ба кортa кӀайбенна Сийлахь - боккха Даьхен тӀема доакъашхой, партийни, комсомольски организацей эхалаш, просвещени министерства болхлой.

Сайре хьайийлар Ф. В. Магомадовас. Цул тӀехьагӀа гулбенарашка дӀайха моарша хьаьттар город - турпал Новороссийски лорвча дакъа лацача, запаса подполковника, береговой стационарни батарей командир хиннача Лаврентьев Венедикта Ивановича, Новороссийск мукъалькха 30 шу дизари цуна город - турпал яха цӀи ялари дездеш хиннача торжествашка ше Л. И. Брежневца латташ даьккха сурт делар цо интерната совгӀата. Граждански Сийлахь-боккхача Даьхени тӀемий ветераний комитета председателa Попков Михаил Петровича ветеранашта - бӀухошта Г. Г. Мнояна, А. И. Савченкона, Т. Е. Омельчукана памятни знакаш елар.

Цул тӀехьагӀа гулбенарашта доккха концерт делар юбилярашa.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТӀА: Сийлахь - боккхача Даьхен тӀема доакъашхой В. И. Лаврентьевеи, Л. Л. Головченкои. Г. Г. Мноянеи интерната дешархошца.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

«ТЕАТРИ БЕРАШИ»

ВЛКСМ ЦК-аси Ерригсоюзни театральни обществаси РСФСР культурен просвещенеи министерствашца цхьана 29 октябрь кхаччалца чакхдоаккх «Театри берашн» яха Ерригроссийски театральни кӀира. Из кӀира доагтӀача бесса дина хӀаллхьара дукха кийчоп балхаш чакхдовх эррига Россе.

Хьалкхуаш латта тӀехье советски патриотизма, интернационализма уйланца хьалхьера идеологически балха тӀа кертерчерех цхьа моттиг дӀалоац театро, цулухьа бераштa кхи а дикагӀа из доазийта лаьрхӀа да чакхдоаккха театра кӀира.

М. Ю. Лермонтова цӀерагӀа эрсий драматически театр 15-ча октябре денз вай республика городашкеи юрташкеи цу кӀиранна хетадаь спектаклаш гойташ да. Гудермеса, Урус-Мартановски района, Орджоникидзевская станица бераштa «Дийка музыка» яха спектакль хьекхай. Иштта из спектакль гургья вай республика кхьча районий а юртий а бераштa.

Спектаклаш хьокхарад совгӀа иштта кхыйола мероприятеш а белгалъьй театро. Из да 27-ча октябре чакхдаккха лерхӀа йийлалача хӀарий да, цига театра кертторча артисташа бераштa дувцаргда спектаклаш миштa кийчъю, театрах, шоай балхах. 29-ча октябре хьехархойи дай-наной да хургда. Театраи цунах берашта боалача пайдах лаьца хургда цу дийнахьа дувц къамаьл.

А. БЕКИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

[illegible]

РАДИО

[illegible]

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ДӀАХОХЬОШ ДА 1975 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗПУЛГА

Газета язпу бувзаме [illegible] промышленноста, транспорта, гӀишлошъяра [illegible], колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча [illegible] общественни [illegible] гӀонца.

ГАЗЕТ ЯЗЬАРА МАХ: шера — 3 сома 42 кепек.

ЙИШ МА ЛЕЛАШ 1975-ча ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЕ!

ХАОТТАМ

Талаи республике гӀоалеи Грознеи хувцалуш моргаш а йоаш, йоахал а йоаш, Ӏуйрийна республикерча цхьанайолча моттигашка дохк а доалаш, малхбоалехьара серкуне 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ба хилеи фегара температура республике гӀоалш 16—20, Грозне 16—20 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу. Кхонан лаьмаи хувцалуш моргаш а йоаш, йоахал а йоаш цхьанайолча моттигашка дохк а доалаш да хилеи фегара температура буйсанна 7—12, дийнахьа 17—23 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Дунен халкъаш, бе-бе политически уйлаш социальни хьалаш дола нах цӀенхашта дукхьала ба чилийски военщина леладеча бокъо йоахача гӀуллакхашта.

СУРТА ТӀА: «Юкадана эзь тӀадола приговораш», «ДӀакха Чилера фашизм!» — хьадех ингалсий хьахьегамхоша (Лондон).

ТАСС фотохроника.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-06; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахаран культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаташ отделеи бухгалтерен — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-80-71.

Газет арахоцу [illegible], [illegible], [illegible].

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ 10197.